Զ. ՏԱՐԻ 1788 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 19 ԹԱՂՈՑ 4382 – Հ. Տ. 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1889 – Ն. Տ. 8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1890 – ՀԻՃՐ. 16 ՃԷՄԱԶԻԷԼ ԷՎՎԷԼ 1307 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԵՒ ԱՅԼ ԻՆՉ ԻՐ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible] ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آره ولك
غزته سی اداره سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան զանձեան արժէք	160
» »	Վեցամսեայ »	80
» »	Եռամսեայ »	40
Գաւառաց »	Տարեկան »	200
» »	Վեցամսեայ »	100
Օտար երկիրներ	տարեկան ֆրանք	56
»	վեցամսեայ »	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ ԵՒ ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ

Ամանորի առթիւ, Վիլհէլմ Կայսր սա գիրն ուղղեց առ Պիզմարք իշխան.

«Տարիէ մը ուրիշ տարի անցնելու առթիւ, սիրելի Իշխանդ իմ, ձեզ կը ղրկեմ իմ սրտագին և ջերմագոյն բարեմաղթութիւններս։ Անկեղծ երախտագիտութեամբ կը գոհանամ Աստուծմէ՝ յետահայեաց ակնարկ մը արձակելով անցեալ տարւոյն վրայ, յորում տուեցաւ մեզ պահպանել մեր սիրեցեալ Հայրենեաց արտաքին խաղաղութիւնն, և նոյն իսկ զօրացնել խաղաղութեան երաշխաւորութիւններն։ Ինձ համար ևս խորին գոհունակութեան առիթ մ'է որ Կայսերական Խորհրդարանին հաւատարիմ աջակցութեամբ, կարողացանք քուէարկել տալ ծեր և անկար գործաւորաց և աղքատաց ապահովագրութեան օրէնքն, և այս կերպիւ կարեւոր քայլ մ'առինք գործաւոր դասուց բարեկեցութեան ճամբուն մէջ, որուն ի սրտէ փափաքող և հոգածու եմ։ Քաջ գիտեմ թէ այս յաջողութենէն ո'րչափ մեծ բաժին մը կը պատկանի ձեր անձնուէր և հնարիմաց կորովոյն ու գործունէութեան, և կ'աղաչեմ զԱստուած որ՝ պատասխանատուութեամբ բեռնաւորեալ վեհապետական դժուար գիրքիս մէջ՝ տակաւին շատ տարիներ ինձ վայելել տայ ձեր վստահելի և իմաստուն խորհուրդները։»

ՎԻԼՀԷԼՄ

ՊԵԼՃԻԱ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻՆ ՀՐԴԵՀԸ

Լէքէնի արքայական պալատը Պրուսէլէ երեք մղոն միայն հեռի կը գտնուէր, և արքայական գերդաստանին նախասիրական բնակավայրն էր։ Երբ Թագաւորն և Թագուհին Պրուսէլ կը դառնէին ամանորի շնորհաւորութիւններն ընդունելու, յանկարծ կրակ ծագեցաւ պալատան մէջ, ուր էր նոյն պահուն Քլէմանթին իշխանուհին, Թագաւորին դուստրն, իւր դաստիարակուհւոյն հետ, Օր. տը Ռէնքուռ։ Սպասաւոր մը մեծ կաթսաներով ջուր կը տաքցնէր ձիերը լուալու համար։ Մրխնոցը բռնկեցաւ, և կրակը կայծակի արագութեամբ տարածեցաւ առաստաղներուն մէջ, Քլէմանթին իշխանուհւոյն բնակած յարկին կողմէ։ Իշխանուհին և դաստիարակուհին երկուքը մէկէն դուրս փախան, բայց այս վերջինս ինչ ինչ կարեւոր բաներ ազատելու համար իւր սենեակը վերադարձաւ։ Քանի մը վայրկեան ետքը լսուեցան իւր յուսահատական ճիչերն. «Ազատեցէ'ք, Աստուծո'յ սիրուն, ազատեցէ'ք»։ Պահապան զինուորներ խոյացան պալատան այն կողմը. բայց դաստիարակուհւոյն սենեակը չկրցան հասնիլ. շէնքին այն մասն այրած փլած էր, և խեղճ օրիորդը կորաւ բոցերուն մէջ։ Թագաւորն և Թագուհին իմանալով, Պոտուէն իշխանին յանձնեցին իրենց փոխանորդել ընդունելութեանց համար, և վտանգի վայրը դիմեցին։ Անոնց հետեւեցան շատ մը պալատականներ և հրաւիրեալներ, ամենքն ալ հանդիսական զգեստով, որովհետեւ հագուստ փոխելու ժամանակ չկար։ Լէոփոլտ Թագաւոր անձամբ կառավարեց հրշէջ մարմինները, կարեւորագոյն բաներն ազատելու համար կրակէն, մանաւանդ թանկագին պատկերներ, քանդակագործութիւններ և ձեռագրեր։ Բայց կրակին սաստկութիւնն ամեն ճիգ ի դերեւ հանեց։ Լէոփոլտ Ա. Թագաւորին ձեռագիրք որք պատմական կարեւորութիւն ունէին, երեւելի պատկերահանից նշանաւորագոյն պատկերներն, և այլ գեղարուեստական գանձեր անդարձ կորան։ Միայն թանկագին գործերն որք այրած են՝ երկու միլիոն ֆր.ի արժէք ունէին։ Պելժիոյ Թագուհին շատ զգածուեցաւ աղէտէն, մանաւանդ իւր դստեր դաստիարակուհւոյն ողբերգական մահէն, և անդին հաւաքածոյից կորստէն, յորս մայրական մասնաւոր խնամով պահած էր իւր հանգուցեալ երկրաստանմեայ միակ որդւոյն յիշատակները։ Պալատին մեծ մատենադարանն եւս այրեցաւ։ Պատմութեան մը նայելով, հրդեհը միանգամայն երեք կէտերէ ծագում առած է, և հետեւապէս սոսկ դիպուածի հետեւանք չէ։

Լէքէնի պալատը ԺԸ դարուն վերջերը շինուած էր ի ձեռն ժամանակին նշանաւորագոյն ճարտարապետաց, և անտառին մէջ մեծ համբաւ կը վայելէր։ 1792ին Փրանսացիք աւարի տուին զայն, յետոյ Նափոլէոն Ա. տիրեց, կահաւորեց, և ժամանակ մը հոն բնակեցաւ։ Իբրեւ պետական կալուած, այս պալատ ապահովագրուած չէր։ Կահ կարասեաց և գեղարուեստական հաւաքածոյից մէկ մասն, իբրեւ արքայական գերդաստանին անձնական ստացուածք, վեց միլիոն ֆր.ի ապահովագրուած էր։ Պելժիոյ Թագուհին հրդեհի օրն իսկ աւարտած էր պալատան այն թեւին մէջ իւր դստեր Քլէմանթին իշխանուհւոյն յատկացեալ յարկին կահաւորումն, և իշխանուհին, չափահասութեան թեւակոխելուն առթիւ, հրդեհին հետեւեալ օրն իւր ընդունելութիւնն հոն պիտի հաստատէր։

ՎԱՐԱԿՆԵԱԼ ԵՒՐՈՊԱ

Փարիզէ դեկտ. 31 թուով կը հեռագրուի առ Թայմզ.

Երէկ 461 մահեր արձանագրեցան, մինչ նախընթաց օրը (կիւրակի) 348 և շաբաթ օրը 420 էին։ Ինֆլուենցայի եղանակիս մէջ մեռելոց բարձրագոյն թիւն էր երեկուանը։ Թղթատարութեան ցրուիչներուն 20 առ 100ն եւ կառապանաց 30 առ 100ն հիւանդ են։ Դատարանաց մէջ շատ մը դատեր ետ ձգուեցին, որովհետեւ փաստաբանք անհանգիստ են։ Տքթ. Փրուստ, պաշտօնական տեղեկագիր մ'ուղղելով Ներքին գործոց նախարարին, կ'ըսէ թէ Ինֆլուենցան ի սկզբան թեթեւ էր և բնաւ մահացու չէր, բայց վերջին ժամանակներս, թոքերու, փողի կամ կոկորդի և այլ շնչառական գործարանաց հիւանդութիւնք Ինֆլուենցային կը հետեւին, մանաւանդ այն անձանց վրայ որք Ինֆլուենցան բանի տեղ չդնելով կը շարունակեն դուրս ելնել և աշխատիլ, կամ քիչ մը դարմանուելէ ետքը կ'աճապարեն դուրս ելնել, ցուրտ կ'առնուն, ըստ արժանւոյն չեն դարմանուիր, և կամ ծեր, կամ արդէն հիւանդոտ ըլլալով, չեն կրնար այս նոր հիւանդութեան դէմ դնել։ Տքթ. Փրուստ կը հաստատէ սակայն թէ Ինֆլուենցայէ բռնուողներէն հազարէն մէկը միայն կը մեռնի։ Ինֆլուենցան նոյն հանգամանաց մէջ երեւցած է նաեւ 1733, 1743 և 1762 թուականներուն։ Տքթ. Փրուստ կը յանձնարարէ ուրեմն որ այս եղանակիս մէջ, իբրեւ բացառիկ զգուշութիւն, հոգ տարուի տաքցնող հագուստներ հագնելու, մանաւանդ երբ հարբուխն սկսի, պաղէն զգուշացուի, և անմիջական դարման տարուի։ Այս պայմանաց մէջ, տեղի չկայ վախնալու որ Ինֆլուենցան աւելի ծանր հիւանդութեանց առաջնորդէ։

—Փրանսացի երեւելի գիտնական բժիշկ Տքթ. Պուշառ յայտարարած է թէ Ինֆլուենցայի միկրոբը կը փնտռէ, բայց իւր քննութիւնք ցարդ սա կարծիքը տուած են իրեն թէ այդ անտեսանելի կենդանին գոյութիւն չունի։ Տքթ. Պուշառի գաղափարն է թէ Ինֆլուենցային կամ Կրիփին դէմ առողջապահիկ ընդհանուր միջոցներ ձեռք առնուլ կարելի չէ։ Այս հիւանդութիւն առաջուընէ չի զգուշացուիր, չի նախատեսուիր։ Վարակուելու հաւանականութիւնները կարելի է նուազեցնել, օդն յանկարծ փոխուելուն պէս սովորականէն աւելի պատսպարուելով և տաքցնող հագուստ հագնելով։ Բայց մարդ անգամ մը վարակուելուն պէս, իբրեւ ախտաջինջ (antiseptique) պէտք է առնուլ ա'յն հիւանդութեանց դեղերը որոց կ'առաջնորդէ Ինֆլուենցան, (այսինքն՝ թոքատապի պէս դարմանուի). «Ուրեմն, Ինֆլուենցայէն զգուշանալու միակ միջոցն է . . . Ինֆլուենցայէն բնաւ չբռնուիլ»։

—Վիեննայէ կը հեռագրուի դեկտ. 31 թուով առ Թայմզ.

Վիեննայի և Ստորին Աւստրիոյ Առողջապահական Խորհուրդն, այսօր հրատարակեալ տեղեկագրով մը, կը յայտարարէ թէ Ինֆլուենցան համաճարակ ծանր հանգամանք ստացած է, և նուազման նշան չերեւիր դեռ։ Վիեննայի ամեն հիւանդանոցք լեփ լեցուն են, և կը սկսին մերժել ներկայացող հիւանդները։ Վարժարանք փակեալ կը մնան։

ԿՂԵՐՆ Ի ՓՐԱՆՍԱ

Փրանսական կառավարութիւնն երեսփոխանական ընդհանուր ընտրութիւններէն ի վեր իբր երեք հարիւր քահանայից, կամ երէցներու և կամ ժողովրդապետներու թոշակները կրճատած է, որովհետեւ այս եկեղեցականք ամենէն աւելի միջամտած են քաղաքական պայքարին, եկեղեցւոյ բեմէն հանրապետական կառավարութիւնն հարուածած են, և իրենց ազդեցութիւնը գործածած են՝ երկրին հաստատեալ կառավարութեան դէմ։ Թոշակաց դադարումը կը տեւէ մինչեւ որ եպիսկոպոսն այս պատժուած քահանայներն ուրիշ տեղ պաշտօնի կոչէ, որոյ յատկացեալ թոշակը կրնան ընդունիլ։ Բայց եթէ եպիսկոպոսը պատժուած քահանայներն իրենց պաշտօնին մէջ պահէ, չեն կրնար կառավարութենէն թոշակ ընդունիլ։ Միապետականք կը գանգատին հանրապետական փարչութեան աններողամիտ և հալածիչ ուղղութենէն, բայց չեն ժխտեր թէ ժամանակաւ Վատիկանի և Փրանսայի միջեւ կնքեալ Քոնքորտայի դաշնագրին զօրութեամբ հանրապետական կառավարութիւնն իրաւունք ունի այսպիսի պատիժներ տալու եկեղեցականաց։ Հանրապետականք ալ կ'ըսեն թէ հանրապետական կառավարութենէն թոշակ ընդունիլ և Հանրապետութիւնն հարուածել ներելի չէ կղերին։

ԱՄԱՆՈՐՆ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Ցունուար 1ին Վիլհէլմ Կայսրն եւ Օկիւսթ-Վիքթորիա Կայսրուհին հանդիսաւոր ընդունելութիւն ըրին, եւ Նոր Տարւոյ բարեմաղթութիւններ ընդունեցին Նախարարաց, պալատական պաշտօնատարաց, զօրապետաց և դեսպանաց կողմէ։ Օդը պայծառ էր և չոր ցուրտ մը կար։ Գլխաւոր պողոտայից վրայ պալատական և դեսպանական ոսկեճամուկ կառքերու երթեւեկութիւնք մեծ ոգեւորութիւն կը սփռէին։ Ընդունելութեան արարողութենէն առաջ Պերլինի պահապան զօրաց յատուկ եկեղեցւոյն և ուրիշ եկեղեցեաց մէջ գոհաբանական պաշտօններ կատարեցան, ուստից ելնելով հրաւիրեալք դիմեցին Կայսերական Պալատան Սպիտակ Դահլիճն, ուր Կայսրը շքեղ գահու մը վրայ բազմած էր։ Տիկնայք հրաւիրեալ չէին հանդիսին, բայց զօրաւոր ցեղին կարգաց մէջ ալ շատ մը բացակայութիւնք կը նշմարուէին Ինֆլուենցային պատճառաւ։ Զօր. Ֆոն Պլումենթալ և այլք ոչ սակաւ «անկոչոց կը ծառայէին», մինչ Կոմս Մոլթքէ, երկաթի մարդն, երկաթեայ կազմով, իւր գրեթէ իննսուն տարիներն ոտքի տակ առնլով, և արհամարհելով Տանկ տանկ և հասարակ մահկանացուաց ամեն տկարութիւնները, հիւանդութիւններն և համաճարակները, հաստատ քայլերով ներկայացաւ ի Պալատ, և երբ դահոյից դէմ երեւցաւ, Կայսրը, վար իջնելով անտի, ընդ առաջ գնաց իւր կայսերական մեծութեան ու զօրութեան այս համեստ գործիչին, և . . . անոր աջը սեղմեց, պատիւ մը զոր ամեն մարդու չըներ, և չըրաւ այն օրն ալ ի բաց առեալ զՊ. Ֆոն Պէօթթիխէր, Ներքին գործոց նախարար գերման Կայսրութեան և փոխ-նախարարապետ Բրուսիոյ Նախարարութեան, որոյ ծառայութիւններէն շատ գոհ է Կայսրը, քանի որ ծեր և անկար գործաւորաց ու աշխատաւորաց ապահովագրութեան օրէնքն և այլ Ներքին հանրօգուտ օրէնքներ յաջողապէս քուէարկել տալով Խորհրդարանին, իրական ծառայութիւն մատուցած է Տէրութեան և երկրին։

Այս հանդիսին առթիւ դիտուեցաւ Կայսեր քաջառողջ երեւոյթն, որ կարծես հերքում կուտար իւր հիւանդութեանց վրայօք հրատարակուած լրոց։

Ամանորի ընդունելութիւնք Պերլինի մէջ ըստ մեծի մասին զինուորական տարրին յատուկ են, որովհետեւ ամեն զօրաբանակաց հրամանատարք, ընդ որս Պաւիերայի և Սաքսոնիոյ սպարապետ Իշխանք, ներկայ կը գտնուին, և Վիլհէլմ Ա. կայսեր օրով աշխարհ հետաքրքրութեամբ կը սպասէր այն համառօտ բանախօսութեան զոր ծերունի Վեհապետը սովոր էր այս առթիւ ուղղել իւր բանակաց պետերուն։ Վիլհէլմ Բ. այնպիսի բանախօսութիւն չըրաւ այս տարի, բայց շրջելով իւր զօրապետաց ու բարձրագոյն սպայից մէջ, և իւրաքանչիւրին մէկ մէկ խօսք ուղղելով, հասկցուց թէ շատ գոհ է Ներոյից արդի կացութենէն։ Դեսպանաց մէջ, կայսրը մասնաւոր համակրանք ցուցուց անգլիական դեսպան Սըր Էտուարտ Մէլէթի։ Դեսպաններէն ոմանք ալ Ինֆլուենցայէն պառկած էին, և թղթակից մը կ'ըսէ թէ այս արարողութեան առթիւ դիւանագիտաց դասը կը նմանէր սոսկալի ճակատամարտի մէջ ծանր կորուստներ կրած զօրագնդի մը։

Ետ պաշտօնական ընդունելութեանց, Կայսրն իջաւ Կայսերական Պալատան յարակից Զինարանն, ըստ հնաւանդ սովորութեան «Օրուան կարգախօսը» (Parole du jour) ինք անձամբ հաղորդելու իւր սպայից դասուն։ Վիլհէլմ Բ. միշտ կ'ախորժի իւր սպայից ընկերակցութենէն, և պաշտօնական արարողութեանց ձանձրոյթէն ետքն, այս նուազ ձեւական արարողութիւն մասնաւոր հաճոյք պատճառեց իրեն։ Սպայք ամբողջովին ներկայ էին ընդարձակ սրահին կամ լաւ եւս վրան գոց բակին մէջ, որոյ ամեն կողմը տեսնուած Փրանսացիներէն գրաւեալ դրօշներ և թնդանօթներ յատուկ զօրութեամբ մը կը դրդէին և կը ներշնչէին գերման զինուորականաց սիրտերն։ Երիտասարդ կայսեր հռչակած կարգախօսն էր «Քէօնիկսպէրկ-Պերլին», նոյն բառն զոր իւր պապն արտասանած էր երեք տարի յառաջ՝ իւր զինուորական ծառայութեան մէջ մտնելուն 80րդ տարեդարձին առթիւ։ Բայց ապաքէն ո'չ մէկ պարագայի մէջ Վիլհէլմ Բ. կը թերանայ իւր մեծանուն պապուն յիշատակը վառ պահելու գերման ազգին և գերման բանակին մէջ։

ՊՈՒԼՂԱՐ ՆԱԽԱՐԱՐՔ

Սոպրանիէն օրէնք մը քուէարկեց, որուն համեմատ ամեն պաշտօնանկ նախարար իրաւունք ունի իբրեւ հանգստեան թոշակ ընդունելու իւր նախարարական թոշակին մէկ երրորդ մասն։ Այս օրէնք՝ չի վերաբերիր ցայս վայր պաշտօնանկ եղած նախարարներուն։

ՆԱԹԱԼԻ ԹԱԳՈՒՀԻ

Բժիշկք խորհուրդ տուեր են Նաթալի Թագուհւոյն որ ձմեռն վերջին մասն հարաւային երկրի մը մէջ անցունէ, ի Նափոլի մանաւանդ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼՂԱՐԻԱ

Փրանսական լրագիրք ոմանք, Պուլղարիոյ և Անգլիոյ միջեւ առաջին անգամ լինելով առեւտրական դաշնագրոյ մը կնքման վրայ խօսելով, գիտել կուտան թէ Անգլիա հոգ կը տանի մեծ բարեկամութեամբ վարուելու Պուլղարիոյ կառավարութեան հետ, ո'չ միայն քաղաքական այլ մանաւանդ առեւտրական նկատումներով, ուրիշ ազգերէն առաջ անգլիական ազգին ձեռքն անցնելու համար առեւտրական պատեհութիւնները զորս կ'ընծայէ այս կոյս երկիր (Պուլղարիա և Արեւելեան Ռումելի) և անգլիական դրամագլխոց շահաւոր գործ գտնելու համար։ Այս տեսակէտով գիտելի է նաեւ թէ անգլիական կառավարութիւնն հոգ կը տանի որ անգլիացի ձեռնարկուներ ստանձնեն Պուլղարիոյ կառավարութեան որոշած նոր երկաթուղեաց շինութիւնը։

Ի ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Կը յիշուի թէ կայսերական Ուքազ մը օտարազգիները կը զրկէր կալուածական ժառանգութենէ ի Ռուսիա, եթէ չընդունին ռուսական հպատակութիւն։

Լեհաստանի սահմանաց վրայ, Ալդառ-Լոուէնի կոչուած Հօէնլօէ իշխանին կինն իւր եղբօրմէն (Սէյն-Վիթկէնշթայնի հանգուցեալ իշխանէն) ժառանգած էր աւելի քան երեսուն միլիոն ֆր.ի արժողութեամբ ընտիր և ընդարձակ ագարակ մը դղեակով։

Հօէնլօէ իշխանուհին շատ ջանաց իւր զաւակաց միոյն համար ռուսական հպատակութիւն ձեռք բերել, որպէս զի այն ընտիր կալուած իւր գերդաստանէն դուրս չելնէ։ Բայց չյաջողեցաւ։ Ռուս կառավարութիւնը չուզեց որ սահմանագլխի վրայ կարեւոր կալուած մը օտար գերդաստանի մը սեփականութիւն լինի, թէպէտ անմիջական տէրը ռուսահպատակ լինի ձեւապէս։

Հետեւաբար, իշխանուհին ծախու հանած է այս կալուած, և կը ծանուցուի այժմ թէ Ռուսիոյ Կայսրն Արքունեաց հաշուոյն կը գնէ զայն։

—)(44)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԺԷՈԹՈՒԻՏ

—Ապա թէ ո՞չ, հարցուց կոմսը, բեկեալ սրտիւ։

—Երեսուն տարեկան եմ, ըսաւ Անտրէ խուլ ձայնով մը, և առանց ձեր կամքին ալ կրնամ գործել։

—Զաւակս, ինձ սպառնալիք կ'ընես, ըսաւ կոմսը վշտահար։ Կը կարծես ուրեմն թէ պարզապէս քմահաճոյքի՞ մը համար կ'ընդդիմանամ այս ամուսնութեան։ Կը կարծես թէ քու վրադ ունեցած սէրս պակսա՞ծ է։ Ո՛չ։ Եւ ասոր ապացոյցը պիտի տամ այժմ։ Կը հաւանիմ այս ամուսնութեան։

—Ա՜հ։

—Սպասէ՛։ Կը հաւանիմ, բայց մէկ պայմանաւ . . .

—Ո՜հ, հայր իմ, կանխաւ կ'ընդունիմ, ամեն բան կ'ընդունիմ։

Եւ Նօէլ, խորապէս յուզեալ, կ'ըսէր ինքնին.

—Կարելի՞ բան է։ Աղէկ լսեցի՞։

—Եթէ տօքթօր Ռընօտիէռ, իր կողմէ, հաւանի իր աղջիկը քեզ հետ ամուսնացընելու, այլ եւս պատճառ մը չեմ ունենար այս ամուսնութեան հակառակելու։

—Եւ ժիւլէթն իրր ձեր աղջիկը կ'ընդունի՞ք։

—Այո՛։

—Ո՜հ, հայր իմ, որքա՛ն բարեսիրտ էք։

—Մի՛ շնորհակալ ըլլար ինձ։

—Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ ապահով եմ թէ Ռընօտիէռ ալ ինձմէ ո՛չ նուազ բուռն ընդդիմութիւն մը պիտի ընէ։

—Ա՜հ։

Անտրէ ձեռքը ճակտին տարաւ։ Անտարակոյս այդ երկու ընտանեաց միջեւ գաղտնիք մը կար զոր կը ծածկէին իրմէ։ Ի՞նչ էր այն։ Կը մտածէր, բայց չէր գտներ։

—Սէրտօն կ'երթամ, ըսաւ։ Պիտի տեսնեմ տօքթօրը, պիտի խօսիմ իրեն և ընելիքս պիտի որոշեմ։

—Գնա՛։

Անտրէ շարժում մը ըրաւ դէպի կոմսն և բազուկներն անոր կարկառեց։

—Հայր իմ, ներէ՛ ինձ եթէ միշտ պատճառեցի քեզ։ Գիտնայի՛ր թէ որքա՛ն կը սիրեմ ժիւլէթը։

Վիլլատօն բազկացը մէջ առաւ զաւակը։

—Ես ալ, ըսաւ, զքեզ կը սիրեմ։ Ի՛նչ որ ալ պատահի, վստահ եղիր այս սիրոյս վրայ որ չպիտի պակսի բնաւ, և միշտ բուռն ու անշահախնդիր պիտի մնայ։ Եւ եթէ օրին մէկը դարձեալ վիշտ պատճառեմ քեզ, գիտցիր որ ակամայ է, թէ այդ վիշտն ես կը կրեմ նախ և առաջ, ու քէն մի՛ պահեր ինձ։

—Հա՛յր իմ։

Նօէլի աչքերն արտասուօք լցուած էին։ Հայրն իրեն համար այսպիսի սրտազեղումներ չէր ունեցած բնաւ։ Իրաւ է թէ չէր նախանձէր. իր եղբայրական գորովն, ինչպէս նաև որդիական սէրը պակսած չէին այդու, սակայն այդ բոլոր զգացմունքներն, որոց մասնակից չէր եղած ինքն, արիւնոտ վէրքեր թողած էին սրտին մէջ։

Ցայգորդ տաւատուն, Անտրէ Սէրտօն ուղեւորեցաւ։

Ուղղակի տօքթօրին տունը գնաց։

Ռընօտիէռ տունն էր։ Անտրէն կը ճանչնար։ Աշխատութեան խուցին սպասուհիէն տեսաւ զնա եւ խիստ զուշակեց այդ այցելութեան շարժառիթը։

Ամբարտաւան ժպիտ մը նկարուեցաւ շրթանցը վրայ։

Անտրէ ներս մտաւ։ Կարի յուզեալ էր։ Իր երջանկութիւնը Ռընօտիէռի տալիք պատասխանէն կախում ունէր։

—Պարոն, ըսաւ դողալով, բոլոր սրտովս կը սիրեմ օրիորդ ժիւլէթը, ձեր աղջիկը, եւ պատիւ ունիմ իր ձեռքը խնդրելու ձենէ։

—Պարոն, պատասխանեց Ռընօտիէռ, կը զարմանամ որ դուք եկած էք այդ խնդիրքն ընել ինձ եւ ո'չ թէ Պ. Վիլլատօն։ Արդեօք հայրերնիդ դիտաւորեա՞լ կը հակառակի այս ամուսնութեան։

—Հայրս անհանգիստ է։

—Չեմ կարծեր որ երկար ժամանակէ ի վեր, վասն զի դեռ երէկ տեսայ զինքը ձիու վրայ. շատ քաջառողջ կ'երեւէր։

Վայրկենական լռութիւն մը տիրեց։

Ռընօտիէռ շարունակեց.

—Ձեր խնդիրքն յոյժ պատուաբեր է ինձ համար, պարոն։ Տօքթօր Ռընօտիէռի՝ գիւղացի խեղճ բժշկի մը աղջիկը՝ ամուսնանայ միլիոնատէր Վիլլատօն կոմսին, Սօլօնեի մեծահարուստ հողատիրոջ միոյն հետ։ Շիտակը մեծ բան է։ Եւ կը խոստովանիմ որ այս առաջարկ անակնկալ էր ինձ համար։

—Եւ ի՞նչ պատասխան կուտաք, պարոն, հարցուց Անտրէ որ տարտամ կերպով կ'զգար բժշկին հակառակութիւնը։

—Շատ պարզ է պատասխանս։ Ձեր հօրը խոստովանեցա՞ք աղջկանս վրայ ունեցած սէրերնիդ։

—Անտարակոյս, պարոն։

—Արդ, չեմ գիտեր եւ չեմ կրնար գուշակել թէ ի՛նչ պատասխանած է Պ. Վիլլատօն, բայց իմ պատասխանս իր պատասխանը պիտի ըլլայ։ Եթէ Պ. Վիլլատօն լաւ աչքով նայի այս ամուսնութեան, կը թողում որ կատարուի այն։ Իսկ եթէ հայրերնիդ մերժէ, ես ալ կը մերժեմ։ Հիմայ, պարոն, ձեզ անկ է իմացնել ինձ թէ ի՛նչ վիճակի սահմանուած է աղջիկս…

—Հայրս կ'ընդդիմանայ այս ամուսնութեան։

—Ուրեմն, այլ եւս անոր խօսքը չընենք, պարոն։

—Բայց ամեն բան վերջացած չէ դեռ. պիտի պաղատիմ հօրս եւ պիտի կակղցնեմ։

—Անկեղծաբար կը հաւատա՞ք։

Անտրէ չպատասխանեց։ Ջէր հաւատար։

—Գէթ յայտնե՞ք ձեզ, ըսաւ Ռընօտիէռ որուն աչքերը կը փայլէին եւ որ երջանիկ կ'երեւէր, յայտնե՞ց ձեզ՝ իր մերժման պատճառները։

—Ո՛չ։

—Խնդրեցէ՛ք որ յայտնէ։ Եւ երբ գիտնաք զայնս, բարեբաղդ պիտի ըլլամ իմանալով որ կը պնդէք միշտ ձեր խնդրանաց վրայ։

Իրարմէ հրաժեշտ առին։

Անտրէ՝ մտախոհ՝ տօքթօրին պարտէզէն անցած պահուն բացուող պատուհանի մը ձայնը լսեց։

Ետին դարձաւ։

Պատուհանին ետին որուն վարագոյրները վեր առնուած էին—հիւանդին խուցի պատուհանն էր—նշմարեց ժիւլէթն որ զինքը կը դիտէր. և այնպէս թուեցաւ նմա թէ խորապէս տխուր էր և աչքերը կարմրած էին։

Իրենց նայուածքներն իրարու հանդիպեցան։ Այնքանն բաւական էր։ Զիրար հասկցած էին։ Ցաւիտենական կերպով փոխանակած էին իրենց սրտերը։

Երիտասարդն անմիջապէս Պէրժըրօ վերադառնալու քաջութիւն չունեցաւ։

Երիցատունն հանդիպեցաւ, և եղբայրական սիրոյ կրակարանին մօտ տաքցուց իւր խոցոտեալ հեգ հոգին։

Հայրն իրեն կ'սպասէր ի Պէրժըրօ։

—Ի՞նչ լուր տեսնենք, հարցուց։

Երիտասարդին խօսքերուն մէջ յանդիմանութիւն մը կար.

—Եթէ ձեր հաւանութիւնը Պ. Ռընօտիէռի հաւանութեան ենթարկեցիք, ըսաւ, պատճառն այն է որ վստահ էիք թէ տօքթօրը պիտի մերժէր, ինչպէս դուք ալ մերժեցիք ի սկզբան։

Վիլլատօն կոմսն զգաց յանդիմանութիւնը։

Աչքերը խոնարհեցուց։

—Ի՞նչ թշնամութիւն կը բաժնէ զձեզ։ Ի՞նչ գաղտնիք կայ ձեր եւ անոր միջեւ։

—Արդարեւ անոր եւ իմ միջեւ գաղտնիք մը կայ, բայց չեմ կրնար քեզ ըսել զայն։ Գէթ, կրնաս հօրդ վրայ բաւական վստահութիւն ունենալ իր խօսքին հաւատալու համար, այդ գաղտնիք ո'չ մէկ կերպով արատ կը բերէ մեր ընտանեկան պատուոյն։ Բաւ է ինձ ըսել որ եթէ գիտնայիր այդ գաղտնիքը, այլ եւս ժիւլէթի վրայ չպիտի մտածէիր. զինքը միշտ սիրելով հանդերձ։ Վասն զի, ժիւլէթ քեզ արժանի է եւ աղջկանս պէս պիտի սիրէի զինքը։

Կոմսն անհուն տխրութեամբ եւ դողահար ձայնով խօսած էր։ Չէր համարձակած աչքերը վեր վերցնել։

—Հայր իմ, ըսաւ Անտրէ, ներէ՛ ինձ։ Դժբաղդ եմ։ Այսպէս ուրեմն, ժիւլէթ յաւիտենական կերպով կորսուա՞ծ է ինձ համար։

—Յաւիտենակա՞ն կերպով։

—Բայց ես կը սիրեմ զինքը։

—Կը սիրես զինքը եւ կը տառապիս։ Ուրեմն ապրիլ կ'սկսիս։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Տեր. Փոխանորդ Հայրն, ընկերակցութեամբ Արժ. Տաճատ Ծ. Վ. Ոսկանեանի, Արժ. Յովհաննէս Ծ. Վ. Արշարունիի, Քաղ. Ժողովոյ անդամներէն Խասեան Յովհաննէս ու Հաճեան Անտոն էֆէնտիներու և Պատրիարքարանի գործակատար Աբրահամ էֆէնտիի, երէկ Ֆէնէրի Պատրիարքարանը գնաց և անդ Յունաց Պատրիարք ամեն. Տ. Դիոնէսիոսի ներկայանալով շնորհաւորեց Ծննդեան տօնը։ Յետոյ Տեր Փոխանորդ Հայրն և իրենց ընկերակցող եկեղեցականք ու աշխարհականք Ֆէնէրի Մայր եկեղեցին առաջնորդուեցան հանդիսաւոր կերպիւ և անդ աղօթեցին։

Տեր. Փոխանորդ Հայրն եկեղեցիէն ելնելով Աբրահամ էֆէնտիի հետ ի Բերա Հայ Հռոմէականաց Պատրիարքարանն և անտի յՕրթագիւղ Բուլկարաց պատրիարքարանը գնաց ի շնորհաւորութիւն Ծննդեան տօնին։

Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութեան ի նպաստ կազմակերպեալ Պարահանդէսը վերջնապէս տեղի պիտի ունենայ յունուար 25/6 փետրուար, հինգշաբթի երեկոյ։

Հանգուցեալ Տիգրան Մանավեանի այրւոյն և վեց անչափահաս որբոց ի նպաստ բացուած հանգանակութեան, բարեսէր ոմանք երեք ոսկիի գումար մը նուիրած են ձեռամբ Լեւոն էֆէնտի Բանիկեանի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

Տրապիզոնի Չարշամպա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Օսման Նաֆըզ էֆէնտի, գայմագամ Ունիայի։

Նոյն նահանգին Ունիա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Մէհմէտ Ալի էֆէնտի, գայմագամ Չարշամպայի։

Ադրիանուպոլսոյ Քէշան գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ահմէտ Հասան էֆէնտի, գայմագամ Շարքէօյի։

Նոյն նահանգին Շարքէօյ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Վարդան էֆէնտի, գայմագամ Քէշանի։

Սէլանիկի Ճումայի Պալա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Վասիֆ պէյ, գայմագամ Մէլնիքի։

Եէմէնի Բէտալ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Իպրահիմ Խալիլ էֆէնտի, նախորդ գայմագամ Տիւզճէի։

Մալաթիոյ Հէքիմ Խան գիւղախմբին միւտիր անուանուեցաւ Ապտիւլվահիտ էֆէնտի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լ. Հէրալտի մէջ կը կարդանք.

Այն ժամանակէն ի վեր, յորում Մէհմէտ Զէլալէտտին փաշա, յայնժամ Ելեւմտից Նախարար, քիչ մը յանձնապաստանութեամբ կը ծանուցանէր — ասկից երկու տարի առաջ — հաւասարակշիռ ելմտացոյց մը, ելմտական ամէն կայուն դրութեան անհրաժեշտ այդ խարխսին հաստատելու խնդիրը խորին ուսումնասիրութեանց առարկայ եղած է ելմտական իշխանութեանց և մասնաւոր յանձնաժողովի մը կողմէ, և բազմաթիւ վիճաբանութեանց և խորհրդակցութեանց տեղի տուած է Նախարարաց խորհրդին մէջ։ Ելմտական նախարարութեան մէջ պատրաստուած վերակազմութեան ծրագիրը կը բովանդակէ հետեւեալ կէտերը ծախուց գլխոյն մէջ. 1. Մալիէի հաշուեքննիչ դիւանին ջնջումը. 2. Հաշուակալութեան Դիւանին ջնջումը. 3. Գաղթականաց Յանձնաժողովոյն ջնջումը. և 4. Տասն և հինգ առ հարիւր զեղչ ամէն նախարարութեանց յատկացեալ վարկերուն վրայ։ Ելեւմտից նախարարը միանգամայն կը ներկայացնէր երեք առաջարկութիւններ՝ փոխելու համար Կայսրութեան հանրային պարտքն, որոց մին վերաբերութիւն ունէր Սէհիմներուն, երկրորդը Տախիլէյի փոխառութեան միացման և երրորդը Բրիօրիդէի պարտաթղթոց միացման։ Վսեմ. Յակոբ փաշայի պաշտօնակից նախարարք չհաւանեցան ծրագրին ամէն տնօրինութեանց, և նախարարաց խորհրդոյ վերջին նիստերէն միոյն մէջ կարծեաց անհամաձայնութիւնք երեւան եկան երկուստեք, ըստ որում Յակոբ փաշա ազդուարար կը պաշտպանէր իր առաջարկութիւնները։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն այս առթիւ Կայսերական Դիւանին քարտուղարապետը մը մտայ, որ, Ելեւմտից նախարարին հաղորդելով, պատասխան մը յառաջ բերաւ։ Պալատան երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյ անցեալ շաբաթ օր յաջորդաբար տեսակցութիւններ ունեցաւ Քեամիլ փաշայի և Յակոբ փաշայի հետ, և երկոքին նախարարք յաջորդ կիրակին Պալատ կոչուեցան։ Նախընթաց օր, Ելեւմտից նախարարն երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ ի Բ. Դուռն, և կը կարծուի թէ կարծեաց անհամաձայնութենէ առաջ եկած դժուարութիւնք հարթուած են։ Դեռ չենք գիտեր նոր համաձայնութեան հիմը, բայց կը լսենք թէ տեսական պիտի ըլլայ և թէ Ն. Վեհափառութեան այս երկու ճարտար և անձնուէր ծառայք պիտի կրնան համաձայնիլ ելմտական քաղաքականութեան մը վրայ որ յառաջ բերէ բոլոր այն բարիքները զորս կը վայելէ ելմտական լաւ դրութեամբ օժտեալ երկիր մը. այդ բարիքն ուրիշ եղանակաւ չէր կրնար ձեռք բերուիլ։

ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ

Մովսէն Սիլահէնտազ և չրհանկիր զօրաց վաշտերու հրամանատար Մէհմէտ փաշա մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ է։ Ն. Վսեմութիւն իւր ձախ սրունքին վրայ սաստիկ յօդացաւ մը կ՚զգայ և զինքը դարմանող բժիշկները վիրաբուժական գործողութիւն մը որոշած են։

Վեհ. Սուլթանն իմանալով Մէհմէտ փաշայի հիւանդութիւնը, Եըլտըզի պալատան հիւանդանոցին առաջին վիրաբոյժ զնդապետ Էմին պէյը ղրկած է իւր կայս. բարեւներն հաղորդելու և որպիսութիւնն հարցնելու։ Նոյն օրուան գիշերն ալ հիւանդանոցէն երկու վիրաբոյժներ կեցած են Մէհմէտ փաշայի մօտ։ Ն. Վեհափառութիւն նախընթաց օր հրամայած է որ կայս. պալատան բժիշկներէն Տօքթ. Միւհլիկ, թագապետութեան Զ. շրջանակի բժիշկ Տօքթ. Սարէլ, գերմանական հիւանդանոցին առաջին բժիշկ Տօքթ. Քանպուր Օղլու, նաւային զինուորական բժիշկ Քողմա փաշա և Տօքթ. Հիւսէյին Խալէպ պէյ խորհրդակցելով ժամ առաջ պէտք եղածն ընեն դարմանելու համար Մէհմէտ փաշայի ոտքը։ Այս բժիշկներն, յետ խորհրդակցութեան, որոշած են վիրաբուժական գործողութիւնը կատարել այսօր։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳԸ

Մայրաքաղաքիս իտալական գաղթականութեան մէջ ընդհանրապէս կը կարծուի որ Իտալիոյ Գահաժառանգ Իշխանը Կ. Պոլիս պիտի հասնի յունուար ամսոյ վերջերը կամ փետրուարի առաջին օրերը։

Մասնախումբ մը կը կազմուի որոշելու համար այն միջոցները զորս գաղթականութիւնը ձեռք պիտի առնու մասնակցելու համար Ն. Ա. Բարձրութեան ընդունելութեան։

«ԷՐԹՕՂՐՈՒԼ» ՄԱՐՏԱՆԱՒԸ

Էրթօղրուլ մարտանաւու հրամանատարը 9 նոյեմբեր 308 թուականաւ գիր մ՚ուղղելով Ծովային նախարարութեան կը նկարագրէ մարտանաւուն ուղեւորութիւնն Պօմպայէ ի Սինկափուր։ Ըստ այդ գրութեան, մարտանաւն իւր ուղեւորութեան միջոցին անընդհատ մըրրիկներու, տեղատարափ անձրեւներու և փոթորիկներու հանդիպելով Սինկափուր հասեր է նոյեմբեր 3ին։ Հրամանատարն յայտնած է թէ պատասխան կ՚սպասէ իւր այն հեռագրոյն զոր Սինկափուրէն ճամբայ ելնելու համար ուղղած էր։

ՍԵՐԲԻԱՅԻ ԿԱՅԱՐԱՆԸ

Այն դժուարութիւնք, որք Սերբիական Երկաթուղեաց նոր կայարաններին շինութիւնք կէս թողած էին, հարթուած են։ Շաբաթ օր համաձայնութիւն մը գոյացեր և ստորագրուեր է հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մէջ Զիհնի փաշայի և Սերբական Երկաթուղեաց ներկայացուցիչ Կրաձիաւէյ կոմսին միջեւ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Արտաքին գործոց Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ կազմեալ յանձնաժողովը, որ պաշտօն ունի քննել օսմանեան հիւպատոսարանաց հաշիւները, երէկ եւս ի նիստ գումարեցաւ և երկար խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Նոյն յանձնաժողովը կը կազմեն հիւպատոսական գործոց տնօրէն Շէմսէտտին պէյ, վիճակագրութեան տնօրէն Համտի պէյ, հաշուակալութեանց դիւանի տնօրէն Օհան էֆ. Պալասանեան և հիւպատոսական դիւանին առաջին քարտուղար Տիրան պէյ Տատեան։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻՂ

Ճէրիտէի Պահրիյէի մէջ կը կարդանք թէ օսմանեան նաւատորմիղին համար հարկ եղած ելեկտրական լոյսի մեքենայներն, որք ցարդ Եւրոպայէ կը բերուէին, յետ այսորիկ արքունի Նաւարանին մէջ պիտի պատրաստուին, ուր հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուած են։

ԱՐՀԵՍՏԱՅԻՆ ՇՐՋԱԳԻՐ

Վեհ. Սուլթանն արհեստական շրջաբերականներ շնորհած է Ծովային նախարարութեան տպարանին սպային և գործաւորաց ոմանց, ինչպէս նաև մանկանց արհեստական վարժարանի զինուորաց ոմանց։

ԱՆԱԶՆՈՒԹԻՒՆՔ

Մշակէն հետեւեալը կ՚արտատպէ Բաղէշի գաւառական լրագրէն.

Կեօլուսիք գիւղացի Մէմօ, Հիւսէյին ու Խօմէր, որք Մշոյ դաշտին մէջ եզեր գողցած և այլ ոճիրներ գործած ըլլալով Մշոյ պատժական ատեանին կողմէ ամբաստանուած էին, ձերբակալուած և յանձնուած են նոյն դատարանին։

Նոյնպէս ձերբակալուած է Մշոյ Կեօսուր գիւղախմբի Սարաւան գիւղացի Բէմօ, որ անցեալ ամիսներու մէջ Ախլաթ գաւառակի Թեղուտ գիւղէն վեց եզեր գողցած էր։ Գողցուած եզներէ երկուքը գտնուելով իրենց տիրոջն յանձնուած են, ինչպէս նաև միւս չորսին դրամական արժէքը։

Ախլաթ գաւառակի Սուրհէնիք գիւղացի Մարտիրոսի գողցուած անասուններն եւս Մալազկերտի կողմերը գտնուելով իւր տիրոջ յանձնուած են։

Մշոյ Կեօսուր գիւղախմբի Սուսնբերդ գիւղացի Ապտի պէյ օղլու Հաճի պէյ և իւր հինգ ընկերք ձերբակալուելով յանձնուած են Մշոյ պատժական ատեանին։ Սոքա ամբաստանուած են թէ Ախլաթի Թեղուտ գիւղին մէջ մէկ քանի եզեր գողցած և ուրիշ տեղերու մէջ ալ այլ և այլ չարիքներ գործած են։

Համանուն Աշիրէթէն Հայտար անուն չարագործն, որ անցեալներն Ախլաթի մէջ ձերբակալուելով Բաղէշ տարուած պահուն ոստիկաններուն ձեռքէն փախած էր, այս անգամ դարձեալ ձերբակալուելով Բաղէշ ղրկուած է։ Նոյն Աշիրէթէն Մուշթաք օղլու Մէհմէտ, որ մարդասպանութեան մը համար ամբաստանուած էր և ժամանակէ մ՚ի վեր փախստական կը շրջէր, Ինթապի մէջ սպաննուած է ոստիկանաց ձեռամբ։

* *

Խիզանի գայմագամին, ուրիշ պաշտօնէից ընկերակցութեամբ, թէև յաջողած է ձերբակալել Աստանը Աշիրէթի պատկանող աւազակներ, որք ժամանակէ մը ի վեր Բիդլիսի գաւառակին մէջ այլ և այլ չարիքներ ի գործ կը դնէին և տեղական կառավարութեան ճնշումներուն չդիմանալով Խիզան ապաստանած էին, սակայն գայմագամին ջանքերն անօգուտ եղած են, որովհետեւ աւազակք բազմաթիւ ըլլալով, յաջողած են փախչիլ։ Այս յարձակմանց պահուն տեղւոյն մարդահամարի տնօրէն Մուսա էֆէնտի սպաննուած է գնդակով մը։

«ՍԱՊԱՀ» ԼՐԱԳԻՐԸ

Սապահ լրագրոյ արտօնութիւնք փոխանցեցաւ նոյն լրագրոյ պատասխանատու տնօրէն տպարանատէր Միհրան էֆէնտիի։

Կը շնորհաւորենք մեր նոր պաշտօնակիցն և կատարեալ յաջողութիւն կը մաղթենք Սապահին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Տր. Վիրլի հետեւեալ զեկոյցը կը հաղորդէ մայրաքաղաքիս լրագրաց.

Այս շաբաթէն ի վեր, փողոցաւն և ծաղկին զգալապէս նուազած են քաղաքիս մէջ։ Բժիշկները բազմաթիւ նոր դէպքեր չեն հաստատեր տասն օր առաջուան պէս։

Կոկորդախտութիւնն և կարմրախտը նմանապէս անհետանալու վրայ են. միայն թէ նոր պատահող հիւանդները այժմ շատ աւելի ծանր կ՚ըլլան քան համաճարակին ատեն։

Շատ ընտանիքներ ցաւալի կերպիւ կրած են այս համաճարակին դառն հետեւանքները։ Մանուկները բուն կարմրախտէն չէին մեռներ, այլ անկէ առաջ եկող ուրիշ հիւանդութիւններէ։ Ուստի, ընկերութեան բոլոր դասակարգերուն մէջ անձկութիւնը մեծ էր երբ կարմրախտէ բռնուած մանուկ մը ունենային։

Այս ընդհանուր երկիւղն իր լաւ կողմն ունեցած է։ Աղքատներն իսկ հասկցած են թէ, վարակումն արգիլելու համար, հարկ էր կղզիացնել հիւանդ տղաքները։ Եւ շատեր, կարելի եղած միջոցներով, սկսած են ի գործ դնել այս կանոնը զոր երկար ատենէ ի վեր պատուիրած էինք։

Միւս կողմէ, կայսերական կառավարութիւնը մեծ իմաստութեամբ պատուիրեց վարժարանաց փակումը։

Այսպէս, կարմրախտի համաճարակը մեծապէս նուազած է։

Ինֆլուէնցան կը տարածուի շատ բազմաթիւ դէպքերով։ Քանի մը օր առաջ, միեւնոյն տան մէջ հազիւ մէկ երկու դէպքեր միայն կային։ Այժմ, միեւնոյն ընտանեաց մէջ հինգէն տասն հոգի բռնուած են։ Ընտանիքներ իսկ կան որք ամբողջովին բռնուած են միեւնոյն տան մէջ։

Հիւանդութիւնն առաջուան չափ անվնաս չէ, և կա՛մ հիւանդներուն ըրած անխոհեմութեամբ, կա՛մ խնամքի պակասութեամբ, մոլորիկ որք առաջ լաւ առողջութիւն կը վայելէին, ինֆլուէնցային վրայ պնեւմոնի և թոքատապ բռնուած են։ Աւելորդ է յաւելուլ թէ տկար կամ արդէն հիւանդ կազմուածքով անձինքն ենթակայ են այս կնճռոտութեանց։

Ուրեմն անհրաժեշտ է որ դպրոցները տակաւին փակ մնան. պէտք է զգուշութիւններ ձեռք առնուլ օդին փոփոխութեանց դէմ, և ինքզինքը խնամով դարմանել՝ ինֆլուէնցային բռնուածին պէս։ Յայնժամ ծանր կնճռոտութիւններ և կրկնութիւններ չեն պատահիր։

* *

Բերայի Թաղապետութեան նախագահ Պրոֆ. պէյի խնամօք կազմուած բժշկական յանձնախումբը լրագրաց կը հաղորդէ իւր քննութեանց արդիւնքը, դեկտեմբեր 22էն 25ի ժամանակամիջոցին համար։

Այդ ցուցակէն կը տեսնուի թէ Բերայի և Ղալաթիոյ մէջ 14 հոգի պառկած են կարմրախտէ, որոց մին շատ ծանր։ — Ինֆլուէնցայի դէպքերը բազմաթիւ են, բայց ընդհանրապէս շատ ծանր չեն։ — Ժանտատենդը շատ հազուադէպ է։ — Ծաղիկ բնաւ չկայ։

* *

Մուսուլի կուսակալութենէն ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ քօլէրան բոլորովին անհետացեր է այդ կողմերէն և եթէ այս գոհացուցիչ վիճակ շաբաթ մը եւս շարունակէ, պիտի վերցուին այն շղթայներն որք դրուած էին Տիգրանակերտի, Վանայ, Հէքքեարիի և Մուսուլի նահանգաց միջև։

Մարտինի կառավարչութենէն ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ այդ կողմերն ալ տարափոխիկ ախտի մի հետք տեսնուած չէ ցարդ և թէ տեղւոյն առողջապահական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։

Տենկը, որ այս ամառ Տրապիզոնի կողմերն եւս այցելած էր, այժմ Բիլէի մէջ է։ Բազմաթիւ անձինք վարակուած են այդ հիւանդութենէն, որ սակայն ցաւալի հետեւանք մը չունենար, զի վարակուողք մէկ երկու օրէն բոլորովին կ՚ապաքինին։

ԳՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

Փարիզու Օտէօն Թատրոնի առաջնակարգ դերասաններէն Պ. Արման Տիւդէրդէր, որուն վրայ խօսեցանք արդէն, վաղը գիշեր (հինգշաբթի) Բերայի Թաղապետական Թատրոնին մէջ ներկայացում մը պիտի տայ, աջակցութեամբ Օր. Սիւզոն տը Ֆօնթանժի։ Այս ներկայացում աւելի գրական երեկոյթ մըն է քան թատերական երեկոյթ մը, և այն գլխաւոր քաղաքաց մէջ՝ Վիէննա, Բէլժիա, և այլն, ուր նմանօրինակ ներկայացումներ կազմակերպած է Պ. Տիւդէրդէր, դպրոցի տնօրէնք իրենց աշակերտուհիներն իսկ տարած են, վասն զի արժանի և ուսանելի մենախօսութիւնք որք կ՚արտասանուին անդ, երեւելի հեղինակաց մատենագրական հրաշակերտներն են՝ ազնիւ ճաշակի տէր ունկնդրաց արժանի։

Վաղը գիշերուան երեկոյթը բաժնուած է երեք մասերու. Ա. Պ. Տիւդէրդէր բանախօսութիւն մը պիտի արտասանէ «Թատրոնի և թատերական արուեստի արդի վիճակին վրայ ի Ֆրանսա»։ Բ. Ինը կտոր զանազան ոտանաւորներ պիտի արտասանեն Օր. Ֆօնթանժ և Պ. Տիւդէրդէր, առանձին առանձին, Վ. Հիւկոյէ, Ա. տը Միւսէէ, Է. Կօնոպիէ, Ֆ. Քօբէէ, Թէօրիէ, և այլն։ Գ. Les Jurons de Cadillac անուամբ մէկ արարուածով արձակ կատակերգութիւն մը պիտի ներկայացնեն Օր. Ֆօնթանժ և Պ. Տիւդէրդէր։

Ներկայացումը պիտի սկսի գիշերուան ժամ 8½ին (Ը. Ն.) — Գիները չափաւոր են։

— Եղեռնագործ ստահակն երէկ դատեց Եէնի Զաղարցի Սալիհ անուն գաղթական մը որ Թօփգափուի պալատան սպասաւորներէ Մէհմէտ պէյն սպաննած էր։ Սպաննեալ Մէհմէտ պէյ, չորս հինգ ամիս առաջ, իւր մէկ քանի ընկերներով Թաւուք Բազար Եաղլըքճը խանին մէջ նստած էր, երբ Սալիհ պարապ կողով մը թեւին տակ առած կուգայ և Մէհմէտ պէյի կը մօտենայ ըսելով որ պիտի երգէ։ Մէհմէտ պէյ կը մերժէ, ասոր վրայ կռիւ մը կը ծագի և այս վերջինն ատրճանակ մը կը պարպէ Սալիհի որ նոյն պահուն դաշոյնը հանելով Մէհմէտ պէյի փորը կը մխէ։ Վիրաւորեալին աղիքները դուրս կը թափին արիւնաթաթաւ։ Ոստիկանութիւնը վրայ հասնելով հիւանդանոց կը փոխադրէ զՄէհմէտ պէյ, որ քիչ յետոյ կը մեռնի։

Դատարանն, յետ դատավարութեան, տասն հինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Սալիհը։

— Բ. Դուռը վաւերացուցած է Զմիւռնիոյ հելլենական նորընտիր ընդհանուր Պ. Ժան Արկիրոփի պաշտօնը։

— Էյուպի շրջակայքը երեւան եկած անասնոց հիւանդութիւնը բոլորովին անհետացած ըլլալով, դրուած շղթայն երէկ վերցուեցաւ։

— Ոստիկանութիւնն այսօր Սինոպ պիտի ղրկէ ութ բանտարկեալներ, որոց կեդրոնական բանտին մէջ մնալն յարմար դատուած չէր։

— Թուրք լրագիրք ոստիկանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն Պօլսոյ Սիւլէյմանիյէ թաղին վրայ, ուր յաճախ տուներ կը կողոպտուին։

— Տիգրանակերտի Բալու գաւառակին մէջ հեռագրական կայարան մը հաստատուած է։

— Տալագրական տեսուչ Ահմէտ Սըրրըի պէյ հիւանդ ըլլալով, մէկ քանի օրէ ի վեր բացակայ կը գտնուի իւր պաշտօնատեղիէն։

— Կայս. հրամանաւ Բաղէշի նահանգին ձեռարուեստի արտադրութիւններէն մէկ քանի նմուշներ կայս. պալատ ղրկուած են։

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ՚ընդունի հիւանդներ և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։

Նաև ըստ առաջնոյն և Սկիւտար կը գտնուի առաւօտներն մինչ կէս օր։

968

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԻՆ ՊԻՐ ՉԷՇԻՏ

21 Պանչէ Գաբու Մաքասաճը ղըմաց 21

Սոյն վաճառատուն պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց, թէ Կաղանդի առթիւ Եւրոպայէ բերել տուած է ամէն ճաշակի յարմար և վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող այլ և այլ առարկայներ նուէրի համար, խիստ դիւրամատչելի գներով։ Մասնաւորապէս տղայոց խաղալիկներ, արդուզարդի և կարի գեղեցիկ տուփեր, ժամացոյցներ, շղթայներ, հոտաւէտ նիւթեր, կանանց յատուկ փոքրիկ պայուսակներ, թղթապանակներ, գրասենեկի պիտոյքներ, տեսակ տեսակ նուագարաններ, ըմպելիք պաքսիմաթներ և այլն և այլն։

Ամէն անոնք որք Կաղանդի նուէրներ գնել կը փափաքին կրնան դիմել այս վաճառատուն, ուր պիտի գտնեն գեղեցիկը ճաշակին ու աժանին հետ զուգորդեալ և մեծապէս գոհ պիտի մնան իրենց այցելութենէն ու գնումներէն։

969

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՄԱՀ ԱԻԳՈՒՍՏԱ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՈՅՆ

Պերլին, 7 յունուար.

Պաշտօնական թերթէն.— Աւգուստա կայսրուհին (Վիլհէլմ Բ. կայսեր մամին) ընդհատեալ քուն մ՚ունեցաւ մինչեւ կէս գիշերէն ետքը ժամ 3. շնչառութիւնք դժուար էր. ոյժն երեւելի կերպիւ կը պակսի։

Պերլին, 7 յուն. (երեքշաբթի)

Աւգուստա կայսրուհին վախճանեցաւ այսօր ժամ 4½ին յետ միջօրէի։

Լոնտոն, 7 յունուար

Անգլօ-աֆրիկեան Ընկերութեան վարչական խորհուրդը կը հրատարակէ հեռագիր մը, որով ծանուցուած է Նիասայի երկրին մէջ տեղի ունեցած դէպք մը, յորում անգլիական դրօշը նախատուեր է Փորթուգեզներէն։ Երեկոյեան լրագիրք կը խնդրեն որ արդ գոհացում պահանջուի Փորթուգալէն։ Բիւրգերի գործակալութեան համաձայն, ո՛չ անգլիական և ո՛չ փորթուգեզ կառավարութիւնք ստացած են այս լուրին հաստատութիւնը։ Կը կարծուի թէ հին դէպք մըն է այդ։

Մատրիտ, 7 յուն.

Մանուկ թագաւորին հիւանդութեան ախտանիշները կը նուազին. Տենդը կը տեւէ։

Նոր Նախարարութիւնն հաւանօրէն այսօր պիտի կազմուի ընդ նախագահութեամբ Պ. Սակաստայի, որ մեծ դժուարութեանց հանդիպեցաւ նոր դահլճին կազմութեան համար։

Լոնտոն, 7 յունուար.

Թայմզ կը ծանուցանէ թէ լորտ Սալիզպըրի նոր ծանուցագիր մը ուղղած է ի Լիզպոնա, սպառնալով դիւանագիտական անմիջական խզում և աւելի ծանր տնօրինութիւններ եթէ Փորթուգալ չխոստանայ վաղընդվայլծ գոհացում տալ՝ Սերրա Փինթօ հազարապետին ունեցած վարմանցն համար։ Փորթուգալի կառավարութիւնը Պ. Պարրոս Կոմէզի պաշտօն յանձներ է եղեր անմիջապէս պատասխանել։

Պերլին, 7 փետրուար.

Պիսմարք իշխանին անհանգստութեան լուրերը անհիմն են. Նախարարապետը կատարելապէս աղէկ է։

Վիեննա, 7 յունուար

Ինֆլուէնցայի պատճառաւ վարժարանք փակեալ կը մնան մինչեւ 13 յունուար։

Փարիզ, 7 յուն.

Երէկի մեռելոց թիւն է 427. Ինֆլուէնցան կը նուազի Փարիզի մէջ, բայց կը ճարակի գաւառաց մէջ։ Պ. Քառնօ աղէկցած է բոլորովին, և իւր ընդունելութիւնները վերսկսաւ։

Գահիրէ, 7 յուն.

Յունաստան վերջնապէս հաւանած ըլլալով Աղեքսանդրիոյ մէջ քաղաքային խորհրդոյ հաստատման, ասոր վերաբերեալ խտիվական հրամանագիրն ի մօտոյ պիտի հրատարակի։

Վիեննա, 7 յունուար

Գերմանեւ-չեխական յանձնաժողովոյ երկրորդ նիստին մէջ, չեխ կուսակցապետ Տքթ. Ռիկըր բացատրեց Չեխաց տեսակէտն ու պահանջումներն հանդէպ գերմանական պահանջմանց, զորս Պ. ֆոն Փլէնէր բացատրած էր։ Նիստն երկու ու կէս ժամ տեւեց։

Յանձնաժողովոյն անդամք և նախարարք կայսեր կողմէ ճաշի հրաւիրեցան։

Տըպլին, 7 յունուար

Տըպլինի քաղաքային խորհուրդն ստուար մեծամասնութեամբ ....եց (մերժե՞ց թէ քուէարկեց) առաջարկն, որով կը խնդրուէր Վեհ. Թագուհին հրաւիրել Տըպլինի Մուսէոնին բացման արարողութեան։

Խորհրդոյն Փառնէլեան անդամք յայտարարեցին որ եթէ հաւանին այս առաջարկին՝ իրենց քուէն կրնայ նկատուիլ հպատակութիւն այնպիսի կառավարութեան մը զոր կ՚ատեն։

(Հեռագրին բնագիրը սա է. Le conseil municipal a, avec une grande majorité, la proposition եայլն, յորմէ չի հասկցուիր թէ առաջարկն ընդունուա՞ծ է թէ մերժուած։ Ծ. Խ. Արեւելքի։)

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ, 7 յունուար

Ֆրանսական կառավարութիւնն հեռագրաւ իւր ցաւակցութիւնն յայտնեց (որի՞)՝ իւր ունեցած (ո՞վ) անդարմանելի կորստեան առթիւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 27 դեկտեմբեր

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ս. Սէրի		19 17½
Զօրայլին դոցուելէն վերջ	»	19 17½
Բերայի մէջ	»	19
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	19 14
Կէս օրին	»	19 14½

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	45 34
Այս առաւօտ	45 34
Կէս օր	45 34

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	38 30
»	B. »	22 20
»	C. »	19 14

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԻ

Ասիւրէթէ ժէնէրալ	Անգլ.	Լի.	4 16
Կրէտի ժէնէրալ	Օսմ.	»	8 22
Պանք տը Գօնս	»	»	7 6
Սօս. Շամէ է վալէօր	»	»	4 26
Թրամուէյ	»	»	46½
Բումէլի երկաթուղի		Ֆր.	75 50
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ		»	— —
Համանեթ երկաթուղի Լավրիոնի			120

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 7 Յունվար ժամ - յուր — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3%	87 85
» » 4½%	107 17
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	17 77
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	525
Պանք Օթոման	533 75
Կրէտի Լիոնէ	702 50
Իտալական Ռանթ 5%	93 59
Հելլենական 5%	462 50(*)
Բրիօրիթէ Թիւրք	482 50
Եգիպտական միացեալ	470
Պանք տը Բարի	785
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	409 25
Սուէզի ջրանցք	2287 50
Սպանիական արտաքին	72 9/16
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 24-25

Լոնտոն, 7 Յունվ. ժամ 6 վայր — երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	97 3/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 ½
» » » » գոց	— —
» » » Ա	39
» » » Բ.	22 3/4
» » » Գ.	17 ½
Փոխառութիւն 1877	101 ¼
Պանք Օթոման	11 5/16
Եգիպտական միացեալ (ինիֆիէ)	92 15/16
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	103 ¼
Ցայգա Պանքէ	83
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռոյլտ)	102 ¼
Հելլենական 5%	91 ½
Մօնօբոլ »	75 3/8
Իտալական 1889	93 ¼
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 25

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 7 Յունվ. Ժ. 10 վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3%	87 82½
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	17 80
Օսմանեան երկաթուղի	76 50
Եգիպտական միացեալ	471 56

Վիէննա, 7 Յունվ ժամ 10 վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	39 67
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	117 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 70

Պերլին, 7 Յունվ. ժամ 10 վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 37½
Ռուսալ թղթադրամ	220 3/4
Օսմանեան երկաթուղի	85 70
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	17 70

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԵԴԵՍԻԱ, 26 Նոյեմ. 1889

Քաղաքիս Նորեկ Վսեմ. Լիվա փաշան, ամսոյս 19ին յԱլէփ. Առաջնորդարան գալով, սիրալիր երկար տեսակցութիւն մ՚ունեցաւ Առաջնորդ սրբազանի հետ, և փափաք յայտնեց յաճախ տեսնուելու միմեանց հետ։

Նորին վսեմութիւն՝ ի վերադարձին մտաւ Ս. Աստուածածին Մայր եկեղեցին՝ յատկապէս աչքէ անցնելու շէնքն, որ — եթէ ի բաց առնունք քաղաքիս գրեթէ կեդրոնը գտնուած հին աւուրց աշտարակը — տեղւոյս ամենէն հոյակապ և հոյակապ շինուածքն է։

— Մշոյ Ս. Կարապետի վանքին դպրանոցական ժողովարարութեան ելած Արժ. Տ. Յովսէփ վարդապետ Յակոբեան՝ որ ընդ իւր ունի Տիրական Մկրտչին Լուսաւորչեան աջ՝ ժամանեց այսր։ Կրօնաւոր վարդապետն կը թուի թէ իրաւացի դժկամակութեամբ մը իւր հետ կը պտտցնէ անդին նշխարը, հարկադրեալ վանական Տնօրէն ժողովոյն որոշումէն, որ ալ բռնած է հոյակաւոր վանքին 1500 լիրայի չափ պարտուց ենթարկեալ լինելով հանդերձ, ինչ ինչ վանապատկան անհրաժեշտ շինութեանց ծախքերը հայթայթելու սոփոզողական հարկին առջեւ։

— Գաւառիս Վարչական ժողովոյ և Նախնական դատարանի անդամաց վե-

ընտրութեան գործն՝ յետաձգուած էր տարիներէ ի վեր։

Նորեկ Վսեմ. կառավարիչն՝ կուսակցական ձկտմանց առաջն առնելու համար, առանց կանխորոշ յայտարարութեան յանկարծ Ընտրողական Ժողովոյն մասնակցելու իրաւունք ունեցող անձինքը ստիպողաբէս ժողովի կանչելով ամսոյս 23ին, պատրաստել տուաւ ընտրելեաց Նախնական ցանկը։

Բայց այժմ կ՚իմանանք թէ նոյն իսկ Ընտրողական Ժողովոյ անդամոց մեծամասնութիւնը, որոշեալ ցանկին պարունակած ընտրելեաց մեծ մասին դէմ, այնպիսի օրինական առարկութիւններ կը յարուցանէ, որովք անհրաժեշտ կը նկատուի ընտրելեաց նոր ցանկի մը պատրաստութիւնը։

ՓՈՂՈՏԵԼ ԱՅԼ ՈՉ ՏԱՆՋԵԼ

Անասնոց միսն ուտել՝ մեր իրաւունքն է... պէտք ըսել՝ սովորութիւնն է. բայց տանջել զնոսա չարաչար՝ անգթութիւն է պարզապէս։ Երբ կը կտրեն կենդանւոյն շնչափողն առանց կտրելու ողնայարն, հեգ կենդանին ցաւ կը զգայ անհնարին, կը չարչարուի սոսկալի տանջանօք, մինչև հինգ վայրկեան։ Կը պատմեն թէ յեւրոպա շատ դիւրին եղանակ մ՚ի գործ կը դնեն սպանդանոցաց մէջ անասուն սպաննելու համար. Նախ ի մի հարուած երկաթի գամ մը կը մխեն խոշոր կառնաւ մը գանկին մէջ, որով ի թօթափել ական անզգայ կը տարածուի կենդանին, և ապա կը փողոտեն կոկորդըն, երբ ոչ ևս կը զգայ ցաւոց։ Այս եղանակն համեմատաբար շատ աւելի դիւրաւ կը սպաննէ անասունն և գրեթէ առանց տանջանաց։

Մինաս էֆ. Ծալեան, առաջի առնելով մահապարտ սպաննելու նոր եղանակ մի որ գործադրելի է յԱմերիկա, ի Միացեալ Նահանգս անշուշտ, սկսեալ յառաջիկայ ամանորէն, յոյս կուտայ թէ «Կարգը պէտք դայ գործադրելի ընելու միջոց մը որով անասունք նուազ տառապանք կրեն ի սպանման։»

Իսկ՛ ընդհանրապէս ընդ հուպ ելեկտրականութեամբ մարդ կամ անասուն սպաննելու անտանջ եղանակն, զոր նկարագրած է մեր Մեծ. բարեկամն իւր առանձինն յօդուածով։ Բայց ես կը թերահաւատիմ դէթ անասնոց մասին. չեմ կարծեր թէ մարդիկ այնչափ շուտ շարժին ի գութ անասնոց ազգին վրայ, և սպանդանոցաց մէջ դանակը տեղի տայ ելեկտրականութեան. Թերևս այս բան իրականանայ յայնժամ, երբ հրաժեշտք սկսին ձուլուիլ ի խոփ և ի գերանդի, կամ թնդանօթք գետեղուին թանգարանաց մէջ, ըստ բարեմիտ կանխատեսութեան փիլիսոփայ-բանաստեղծից։ Մինչեւ այն տեսլական երանաւէտ ժամն, անասունք պէտք փողոտուին երկաթով, արիւնը ջերմաջերմ պէտք հոսէ ի յատակ շանց, և տանջանքը պէտք մնայ ի նմին պայմանի։

Փորձե՞մք գտնել դիւրագործադրելի եղանակ մը կենդանի սպաննելու։—Հարկ է նախ փոխել մեր սպանդանոցաց դրութիւնն։ Թող դրամատէր ոք չինէ տիպար սպանդանոց մը. Հաստատէ անդ գլխահատ գործի մը նման կիյօթինի. եզը պէտք դնէ հանդարտիկ իւր պարանոյն հատու դանակին ներքև, որպէս սովոր է դնել ընդ լծով. բուռն ուժգնութեամբ պէտք իջնէ դանակն, և գլուխը պէտք գլորի անդէն դահճապետին, մսագործին առջեւ. անգլուխ անասունը պէտք տապալի խկոյն, և յօշատիչը քանի մը վայրկեան չպէտք սպասէ գործողութիւնն սկսելու։ Ինձ կը թըւի թէ այս եղանակաւ մահը կը լինի վայրկենական խորտակմամբ ողնայարին յորում են ողւոյ ջիղերն զգայուն և շարժիչ։

Ահա դիւրագոյն միջոց մը, զոր և ի գործ դնել չէ կարօտ մեծամեծ ծախուց, և որ կարէ շահաբեր լինել ձեռնարկուին։ Ջեռնհաս իշխանութեան մանաւանդ խորին ուշադրութիւնն հրաւիրել կը համարձակիմ այս առաջարկութեանս վրայ, որոյ միակ շարժառիթն է գթութիւն յանասունս, որ մեռնին են մեզ նման և ցաւ կ՚զգան մեզ պէս։

Եւ երբ այս առաջարկութիւնն գործնական վախճան մ՚ունենայ, յայնժամ դժուար չէ փորձել երկուց եղանակաց միոյն առաւելութիւնն, փորձել թէ ո՞րն առանց տանջանաց կը սպաննէ անասունն կամ, համեմատաբար նուազ տանջանօք. դանա՞կն թէ գլխահատ գործին, մա՞րդն թէ մեքենայն։ Պէտք տեսնեմք յայնժամ գլուխըն որ կտրուած է մեքենայիւ. մահն խկոյն հասած պատած է զայն, խաղաղիկ մահն. Նուաղած են ականողք, այլ չես տեսներ տանջանք նկարուած ի նոսա. որպէս ի քունն՝ այնպէս են ի մահու։ Բայց այդ գլուխն... աւ ի՞նչ այսպէս չարալլուկ. ի՞նչ են այդ կիսաբաց արիւնոտ աչք, այդ ծեքեալ գունչն, այդ կծկուած կզակն, այդ խածուած լեզուն...։ Հարցուցէք զայդ փողոտչին։

Յ. ԴՈՒՐԴԵԱՆ

ՍԱՐԸԵԱՐԻ ՈՃՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

1889 Դեկտ. 16

Ինչպէս գիտեն ընթերցողք, անցեալ տարւոյ մայիսի 24 ին գիշերը ի Սարը եար Բազար Պաշի Բարսեղեան (Ճէվահիրճեան) Ստեփան աղայի տունը մտնելով նորա կինը Թագուհի հանըմ և որդին Սարգիս էֆէնտին սպաննած ըլլալու յանցանօք ամբաստանուած են Լազ Ասլան, Գասէմ և սևտահի Խրիսթօ անուն անձինք, որոց առաջին դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ 1889 Հոկտ. 24ին։

Սոյն նստին՝ չորս վկայք, Վիթալիս փաշա, նաւավար Նիքոլի, չավուշ Ահմէտ և Մէհմէտ իրենց վկայութիւնքը մատուցած ըլլալով այս անգամ ևս միացորդ վկաները պէտք լսուէին։ Դատասրահը սովորականէն աւելի բազմութեամբ մը լեցած էր. դատաւորներէն զատ՝ որոց կը նախագահէր Վսեմ. Վասըֆ պէյ, ներկայ էին նաեւ ընդհանուր դատախազ Մէհմուտ պէյ, ամբաստանելոց փաստաբան Իզզէթ էֆ. և անձնական դատախազ Բարսեղեան Բարսեղ էֆ. որոյ փաստաբանն Թոքաթլեան Գասպար էֆ. միայն ներկայ չէր կրցած գտնուիլ։

Ժամը 8ին, ատեանը բացուեցաւ. դատարանի անդամներէն երկուքը փոխուած ըլլալնուն Նախագահի հրամանաւ նախորդ նստի ատենագրութիւնն Ազմի պէյի կողմէ ընթերցաւ։ Ի վերջոյ, նախագահն հրամայեց որ ներս բերեն հինգերորդ վըկայն Գասսամփոյցի Հասան, 15-16 տարեկան, Ռէն գարանի գահվէճի, յետ օրինական երդման հետեւեալ կերպով իւր վկայութիւնը տուաւ։

Հասան. Ռամազանի 27րդ գիշերը սենեակը ելած միջոցիս՝ տեսայ որ երեք հոգի վարը լուռ նստեր կը մտածեն. վերէն Ասլանին եզրայրը վար իջաւ.—Ուշադրութիւն ըրէ, բան մը չը գողնան, ըսաւ.—Ասոնք քիչ մ՚ալ նստեցան, և իրենցմէ Ալին ձեռքի սրրիչ մը ձգելով ելան գացին։

(Ուզելով այս սրրիչը գահվէճի Հասանին ցուցնել, դատարան բերուած գոյքերուն մէջ փնտռեցին սակայն չը գտան։)

Նախ. Սրրիչը ի՞նչ ըրիր։

Հասան. Հասան փաշան գիս Ունգարանէն Պէշիքթաշ կանչեց, սրրիչն ալ հոն տարինք։

Ընդ. Դատ. Հարցաքննութեան միջոցին ոտքերնուն վրայ ցեխ կար ու լուացին ըսած է, այնպէ՞ս էր, խնդրեմ հարցուի։

Հաս. Այո՛, ոտքերնին կարմիր ցեխ կար, Չրհանին առջեւ լուացին, մէկը լաստիկ հագած էր, երկուքը տրեխ։

Ընդհ. դատ. Ձեռքերնին ալ լուացի՞ն և ո՞վ լուաց։

Հաս. Ալին լուաց, զայն տեսայ։

Նախագահ. Ասլանն ալ հո՞ն էր, անոնցմէ հոս գտնուող կա՞յ։

Հաս. Անոնցմէ հոս մարդ չկայ, Ասլանին համար ալ վարպետս գողութիւն կ՚ընէ ըսելով Ռամազանի 17 ին վռնտած էր։

Ընդհ. դատ. Հարցաքննութեան ատեն իրարու վրայ երկու շալվիկ հագած էին ըսած է, ճի՞շդ է։

Հաս. Ատիկայ ես չըսի, ընկերս ըսաւ։

Ներս բերուեցաւ 6րդ վկայն Կեսարացի Լազարի Կոստանդինի, Ունգարանը աշտղձավաճառ, որ հետեւեալ կերպով խօսեցաւ։

Լազար. Լազարի անուամբ Ունգարանի մէջ երեք աստղձավաճառ կայ. երեքնիս ալ կանչուեցանք, ես այս ամբաստանեալները չեմ ճանչնար և բան մը չեմ գիտեր։

Նախ. Ա՛սլան, այս մարդը կը ճանչնա՞ս, ասոր քով բանեցա՞ր։

Ասլ. Ո՛չ չեմ ճանչնար, չբանեցայ։

Նախ. (Բարապանաց) Ուրիշ Լազարի մը կայ, զայն ներս բերէք։

Ներս բերուեցաւ 7րդ վկայն Լազարի Եուվան Կեսարացի, 45 տարեկան, նոյնպէս աստղձավաճառ, հետեւեալ կերպով վկայեց։

Լազար. Ասոնք չեմ ճանչեր, խանութս շատ մարդ բանած է, հաւանական է որ ասոնք ալ բանած ըլլան, սակայն ես չեմ ճանչեր, հարցաքննութեան եկած ատենս իմացայ ասոնց արարքները։

Նախ. Ասլան, ասոր քով բանեցա՞ր։

Ասլ. Այո՛ էֆէնտիս, ռամազանին 17 օրը, Ռիզէցի Ալիին հետ 10 օր աշխատեցանք։

Նախ. Լազարի, տե՛ս ինչ կ՚ըսէ, քովդ աշխատեր է։

Լազար. Էֆէնտի, ասոնց օրականները ես չեմ տար, չեմ ճանչնար։

Ընդհ. դատ. Ասլան այս մարդուն քով 10 օր աշխատեցայ կ՚ըսէ և Լազարի չեմ ճանչնար կ՚ըսէ. 10 օրը բաւական ժամանակ է, այսչափ ատեն իր քով աշխատող մը կարելի չէ որ չճանչնայ, վկայն այս կէտերը թող լաւ բացատրէ։

Լազար. Ներեցէք որ բացատրեմ. այս «պըշկըճիներն» շարունակ մէկ տեղ մը չեն կենար, 1-2 օրէն կուլ մը կը հանեն իրենց պահանջքը թուղթի վրայ գրելով՝ կը ներկայացնեն և ստակնին կ՚առնեն։ Պօտօս անունով մասնաւոր պաշտօնեայ մը ունին, այդ մարդն է իրենց թուղթը մեզ ներկայացնողը և տետրակներնուս մէջ անոր անունը կ՚արձանագրուի։ Եթէ կ՚ուզէք Պօտօսը ձեզի կը ղրկեմ։

Նախ. Ասլան, դուն հաշիւդ որո՞ւ հետ տեսար։

Ասլ. Ընկերոջս Ռիզէցի Ալիի հետ։

Նախագահն հրամայեց որ Պօտոսի անունն արձանագրեն պէտք եղած ատեն կանչելու համար և այս միջոցին ներս բերուեցաւ 8րդ վկայն Ռիզէցի Օսման անուն 42 տարեկան «պըշկըճը» յԹատունգափու։

Օսմ. Ասոնցմէ միայն Ասլանը կը ճանչնամ բայց ամենուն ազգականութիւն մը չունիմ։ Այս Ասլանը ռամազանին 17րդ օրն ինձ եկաւ և մինչեւ ձեռբակալուած օրն իմ քովս կեցաւ, առաւօտը կ՚երթար երեկոյին կուգար։

Ընդհ. դատ. Սէֆէր և Ալիի հետ կը շրջէր ըսած է, մարդու մը հետ չէ՞ր տեսնուեր։

Օսմ. Այո, ռամազանէն առաջ կը տեսնուէր։

Ընդհ. դատ. Այս մարդը փախստականներուն Սարըեար գտնուած ըլլալնին ըսած է, ո՞ւսկից իմացաւ այս բանը։

Օսմ. Էյուպ եկաւ, մեր արհեստին վրայ խօսեցանք, Ալի և Սէֆէրին հոն գտնուիլը զրուցեց, վերջը Ալի և Սէֆէր եկան, Ալիին սրճարանը նստեցան, մեկնած ատեննին պատուհանին մէջ ձեռքի սրրիչ մը գտնուեցաւ։

Ընդհ. դատ. Սրրիչին վրայ նշան մը կա՞ր։

Օսմ. Այո՛, Տ նշանագիրը կար։

Ապա ներս բերուեցաւ 9րդ վկայն Մասանկող Էօմէրն, Գասըմ փաշացի 45 տարեկան, որ այս ոճրագործութեան նկատմամբ բան մը չէր գիտեր, միայն Ասլանին իւր մէկ մակոյկը գողցած և այս խնդրոյն համար դատարանի կողմէ դատավարութեան արդիւնք դրուած ըլլալը յայտնեց. ուրիշ բան չհարցուեցաւ. հուսկ ապա եկաւ 10րդ վկայն Ռիզէցի պարտիզպան Պայրամ որ սա պէս ըսաւ։

Պայրամ. Ես Իւսկիւտար գտնուած միջոցիս իմացայ որ Արրահամ փաշային հօրաքոյրն և որդին սպաննողներէն Մուսթաֆան և իւր մարդիկը բռնելու համար կայսերական հրաման ելած է, եղբօրս քովը գացի հարցուցի, ան ալ նոյնը հաւաստեց, վերջը Նիկողոս դալֆաին քով երթալով՝ քանի որ ասոնց համար կայսերական հրովարտակ ելած է Մուսթաֆային համար բան մ՚ըսել կ՚ուզեմ ըսի, վերջը Հասան փաշան գիս կանչեց, հոն ըսի թէ Մուսթաֆան կը ճանչնամ, Րիզէցի է, հրամայեց որ անոր վրայով տեղեկութիւններ առնում և եթէ հոն է երթամ բռնեմ։ Ես ալ հեռագրեցի և հոն ըլլալուն պատասխան առնելուս պէս ելայ գացի, Րիզէի կառավարիչն ինձ խնել մ՚ոստիկաններ տուաւ որոնցմով Մուսթաֆային գտնուած տունը շրջապատեցինք։ Տունը մեծ ըլլալով մէջը շատ մարդ կը գտնուէր, մեզ հետ եղող Րէճէպը ձայն տուաւ և տնեցոց հետ կռիւ մ՚էր հանեցին. ամեն մէկը մէկ կողմ փախան և այս շփոթութեան միջոցին Մուսթաֆան ալ փախուցինք, ոստիկան մը վիրաւորուեցաւ որուն դիակը կառավարչին հրամանով վերցուեցաւ։

Նախ. Մուսթաֆային կերպարանքը ի՞նչպէս է։

Պայրամ. Սեւ աչք, սեւ յօնքերով, 17-18 տարեկան։

Ներս բերուեցաւ 11 րդ վկայն, ճարտարապետ Նիկողոս քալֆա 62 63 տարեկան որ առաջները կայսերական շինուածոց մէջ ճարտարապետութիւն կ՚ընէ եղեր բայց հիմա պաշտօն չ՚ունի։ Սա եւս Պայրամին իրեն գալը, Արրահամ փաշային իմաց տալով՝ Հասան փաշային զայն կանչելը և ինք տաճկերէն կարդալ գիտնալուն Պայրամին Րիզէէն առած նամակները կարդացած ըլլալը և մի քանի մանրամասնութիւնք ճիշդ Պայրամի ըսածին պէս նկարագրեց։

Այս միջոցին ներս բերուեցաւ Բաղարճըգցի, գահվէճի և 24-25 տարեկան Ահմէտ անուն վկայն որ հետեւեալ կերպով վկայեց։

Ահմէտ. Ես Ունգարանը, պըշկըճըներուն սրճարանը բռնած էի, Ասլան, Ալի և Սէֆէր կերթային կուգային, Ալի Թունայէն եկած էր, Սէֆէր և Ասլան հոս էին, Ասլան պարապ կը պտտէր, վերջը Ալիի հետ աներեւոյթ եղան, մէկ ամիսէն տեսայ որ եկան, Ալիի ձեռքը դանակ մը կար. նորէն գացին և Ռամազանին 17-18ին վերադարձան, 2 օրէն դարձեալ գնացին. ես այն սրճարանը ձգեցի, ուրիշ սրճարան մը բռնած էի, տեսայ որ ասոնք նորէն եկան, հետերնին տեսնուեցայ, սուրճ մ՚առէք ըսի, Ռամազան է չենք խմեր ըսին, ****** շալվիկ եւ ****** հագած էին. Սէֆէր «Պուրսա գացեր էի, փառք Աստուծոյ քանի մը ղուրուշ վաստըկեցանք» ըսաւ. երկու օրէն վերջ Ասլանը տեսայ։

Նախ. Ասլան, չիտա՞կ է ըսածները։

Ասլ. Ես Մարմարայի կողմերը կը գտնուէի, Ռամազանէն ամիս մ՚առաջ Պարթընէն հեռագիր մ՚առի, հոն գացի, վերջը Պոլիս գալով Ռամազանի 15 ին Ունգարան գացի։

Նախ. (առ Ահմէտ) ասոնք առաջ ****** շալվիկ կը հագնէի՞ն։

Ահմ. Ոչ, ամենեւին։

Ընդհ. Դատ. Ռամազանի 17 էն վերջը ուրիշը չտեսա՞ր։

Ահմ. Ալին և Սէֆէրը տեսայ, վերջն ալ Ասլանը։

Նախ. Ասլան, չիտա՞կ է։

Ասլ. Սխալ է. Ինձ համար կ՚ըսէ թէ Սէֆէր և Ալիի հետ տեսայ, մինչդեռ ես ռամազանին 17ին եկայ։

Նախ. Ան ալ ամսոյն 22 23ին տեսայ կ՚ըսէ։

Ասլ. Անոնք ռամազանին 28ին եկան, անոնց համար բան մը չըսա՞ւ։

Ընդհ. դատ. Մէկ մ՚ալ, շղթայով ժամացոյց մը կար ըսած է, վերստին հարցուցէք։

Ահմ. Ես ժամացոյց, շղթայ չտեսայ, 2 շալվիկ իրարու վրայ հագած էին՝ այս տեսայ։

Իզզէթ էֆ. Տէր Նախագահ, հարցուցէք թէ Ասլանը ի՞նչ վիճակի մէջ տեսած է։

Ահմ. Հիմակուան վիճակին մէջ տեսայ։

13րդ վկայ, Այազմա դարուսին Նէմէնճի Մինաս 55 տարեկան Պոլսեցի։

Մին. Ասոնք չեմ ճանչնար և իրենց ըրածներուն վրայով բան մը չեմ գիտեր. միայն թէ, քէնեանները միջոցաւ մեզի Ղալաթա-Սէրայէն կանչեցին 12-13 արհեստակիցներ էինք, 2-3 «էճմէններ» ցուցուցին և որ երկրի չէնք ըլլալը հարցուցին, մենք ալ ըսինք թէ ասոնք Պոլսոյ չէնք չեն, Տրապիզոնի գործի կը նմանին։

Նախ. (Էճմէնները ցոյց տալով) տե՛ս, ա՞ս է, և ո՞ր տեղի գործն է։

Մին. Աս է, Տրապիզոնի գործ է։

Նախ. Ասլան, աս էճմէնին ո՞ր կը շինուի։

Ասլ. Տրապիզոնի գործ է։

Կանչուեցաւ նաեւ 14րդ վկայն Սարըգիւզցի Նէմէնճի Աբիյէբի որ ճիշդ Մինասին ըսածները կրկնեց գրեթէ բառ առ բառ, և այս միջոցին եւս ներս բերին 15րդ վկայն Հաֆըզ Էօմէր Էֆէնտի Կարացի 28 տարեկան, տուն մը Սարըեարի Ջէքէրիա գիւղը խմամութիւն կ՚ընէր այժմ եւս տասնօրդի որոց հաւաքիչ։

Էօմ. էֆ. Լսեցի որ խել մը մարդիկ Ճէվահիրճիներուն ագարակը մտնելով՝ Ստեփան աղայի կինն ու զաւակներն սպաններ են։

Նախագ. Ո՞վ է ըրեր, բան մը չիմացա՞ր։

Էօմ. Ո՛վ է ըրեր չեմ գիտեր, իմացայ որ դանէն մտեր են։

Նախ. (Ամբաստանեալները ցուցնելով) Ասոնք կը ճանչնա՞ս։

Էօմ. Խրիստո և Գասէմը կը ճանչնամ. Խրիստոն՝ Վիթալիս փաշային քով հովիւ էր, Գասէմ ալ աղջիչ. սա Իզմիտ կը գտնուէր, Ռամազանի գիշեր մը Պէյքօզի աղօթքի միջոցին մզկիթն էր, անկէ վերջը մէկ մըն ալ չտեսայ։ Վերջը փնտռուեցաւ, տունը գացինք, «հոս չէ Իզմիտ գնաց» ըսին, ի վերջոյ Խրիսթօն բռնեցին, Վիթալիս փաշա Գասէմն ալ բռնել տուաւ։

Նախագ. Ասոնց վրայօք ի՞նչ կը խօսուէր։

Էօմ. Միայն իմացայ որ կաթնավաճառ մը կողոպտեր են, Գասէմ ալ անոնց մէջը գտնուած է եղեր, բայց յաջողեր է փախչիլ իսկ միւսները բռներ են։

Նախ. Գասէմ, տե՛ս այս մարդը ինչեր կ՚ըսէ։

Գասէմ. Ես երկու տարի առաջ Իզմիտ գացի. վերջը Ռամազանին 7 րդ օրը հոս եկայ, Իզմիտի մէջ 17 ամիս կեցայ, եկած գիշերս Ջէքէրիա գիւղը գացի, մայրըս հոն է, հետեւեալ օրը Թաշտադալէ գացի վերջը նորէն Իզմիտ վերադարձայ։

Ընդ. դատ. Քանի որ Իզմիտ փոխադրուած էր, Ջէքէրիա գիւղը ի՞նչ գործ ունէր։

Գասէմ. Մայրս հոն էր, ընտանիքս Իզմիտ ձգեցի, զաւակներս առնելով հոս եկայ, ես Ջէքէրիա գիւղը 6 տարի կեցած եմ. Մուրթազայի արտը ծախատու կը ցանէի։

16րդ. վկայ Ջէքէրիա գիւղացի հողագործ Րիւստէմ 45 46 տարեկան։

Րիւստէմ. Միայն Խիսթօն և Գասէմը կը ճանչնամ. Գասէմ գիւղը մայր մը ունի, տուն եւ ընտանիք ծախատու կը ցանեն։

Ընդհ. դատ. Արդեօք Գասէմ ատկից առաջ տեղ մը չէ՞ գացած։

Րիւստէմ. Ես երկու տարի է գիւղին մխթարն եմ, իմ մխթարութենէս առաջ Իզմիտ գնաց, 12-13 ամիս չափ կեցաւ, վերջը եկաւ։

Ընդհ. դատ. Գալը տեսա՞ր։

Րիւստէմ. Այո, Թէրավիի աղօթքի միջոցին մզկիթի մէջ տեսայ։

Ընդ. Դատխ. Հետը մարդ կա՞ր։

Րիւստէմ. Ես զինքը առանձին տեսայ, ընտանիքը քանի մ՚օր առաջ եկած էր։

Ընդ. Դատխ. Այս վկայն նախնական հարցաքննութեան Գասէմին մէջքը դանակ մը կար ըսած է, վերստին հարցուի, այսպէ՞ս էր։ Մէկ մ՚ալ Գասէմ «ընտանիքս Իզմիտ ձգեցի» կ՚ըսէ, մինչդեռ վըկան Ջէքէրիա գիւղը գտնուիլը կը հաստատէ, այս ի՞նչպէս կ՚ըլլայ։

Րիւստէմ. Այո, մէջքը, դանակ մը կար տեսայ։

Նախ. Գասէմ, ընտանիքդ Ջէքէրիա գիւղը կը գտնուի եղեր, դու ի՞նչպէս կ՚ըսես թէ Իզմիտ էր։

Գասէմ. Այն ատեն երկու ընտանիք ունէի։

Նախ. Հիմա ալ երեք պիտ՛ ըլլայ, չարունակէ տեսնենք։

Գասէմ. Մէկը ձգած էի, հիմակուան ընտանիքս ցարդ Ջէքէրիա գիւղը կը գտնուի։

Րիւս. Այո, ընտանիքը ձգած էր, սակայն ուր ձգած ըլլալը չենք գիտեր։

17րդ վկայ, Անտօնաքի Սավա 55 տարեկան գինիի վաճառական։

Անտօնաքի. Ճէվահիրճիներուն ագարակին քով մենք ալ այգի մ՚ունինք, իրենց հետ բարեկամ էինք, գիշեր մը ագարակին շունն աշխելի և տխուր ձայներ կը հանէր, կարծեցինք թէ տուներնին հիւանդ մը կամ մահ մը տեղի ունեցած ըլլալով՝ շունը զայն նախազգացած էր, հետեւեալ օր լալու ողբալու ձայներ լսեցինք, քիչ մը վերջն ոստիկաններ եկան, ցաւալի եղելութիւնն իմացանք, դրացի ըլլալնուս համար ես ալ գացի, վեր ելայ և մեռեալներուն դիակն և վէրքերը տեսայ։ Գիտցածս այս է։

Իզզէթ էֆ. Տէր Նախագահ, Ասլան դատարանիդ թուղթ մը պիտի ներկայացնէ, հրամայեցէք որ կարդացուի, (Ասլան ազերսագիրը տուաւ), որոյ մէջ կ՚ապացուցանեն թէ ոճրագործութեան տեղի ունեցած միջոցին ուրիշ տեղ գտնուած են զոր վկաներով ալ պիտի հաստատեն։

Նախագահը տեսնելով որ ներկայացուած աղերսագիրն օրինական թերութիւններ ունի, ետ տուաւ զայն թերութիւնները լրացնելու համար և ահա յայտարարեց թէ որչափ որ 7—8 վկայք եւս կային, սակայն ինչ ինչ պատճառներով չկարենալով ներկայ գտնուիլ, ստիպեալ էր ուրիշ նիստի մը զանոնք կանչել, ընդ որս ընդհանուր դատախազն եւս իւր հաճութիւնը յայտնեց. այս միջոցին ժամը 10ը անցած ըլլալուն նիստը վերջացաւ և յաջորդ դատավարութիւնն ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

Մ. Տ.

Հրատարակուեցաւ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՕՐԱՑՈՅՑ 1890

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ (Արամեան)

Ներկայ տարւոյ ընդարձակ Օրացոյցը ճոխագոյն է եւ կը բաղկանայ 356 երեսէ:

Գին 3 Ղրուշ

ՈՎ ՈՐ ԿՈՒԶԷ

ԳԻՏՆԱԼ իւր բաղդը.— ԳՈՒՇԱԿԵԼ 1890 տարին.—ՆՊԱՍՏԵԼ Գալֆայեան որբանոցին և ընտանեօք ԶՐՕՍՆՈՒԼ, թո՛ղ գնէ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԶՐՕՍԱՐԱՆ մը։ Գինն մէկ ղրշ։

Բարեկամաց նուէր տալու համար հինգ հատ գնողաց՝ հատ մը ձրի կուտայ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ։ 1—4

Ա. ԼՍ. ՖԻԼԷՕՁ

Հայ վաճառատուն ձեռագործի եւ զգեստի վերաբերեալ ամէն տեսակ պիտոյից

Բերա, Մեծ փողոց Թիւ 214

Կալաթա Սէրայի դիմաց

Յարութիւն Ֆիլէճեան պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան, թէ բաժնուելով իր հին վաճառատունէն՝ որ ի Պոլիս, Մեծ Շուկայ, Նուրի Օսմանիէ՝ փոխադրուած է՝ վերոյիշեալ անուամբ ի Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի դիմաց։ Այս առթիւ Յ. Ա. Ֆիլէճեան կը ծանուցանէ թէ իւր նոր վաճառատան մէջ ըստ ամենայնի գոհացուցիչ պայմաններով յաճախորդք կրնան գտնել ձեռագործի և զգեստի վերաբերեալ նիւթեր։ Մեծ առիթ մ՚է այս ընտանեաց եւ մանաւանդ վարժարանաց համար, որոց վերաբերեալ ամէն տեսակ ձեռագործի նիւթեր մեծ զեղչով կը վաճառուին։ Այս վաճառատան մէջ ասեղնագործութեան համար յատուկ գծագրիչ մը կը գտնուի։

Կը հրաւիրուին ազգայինք մի անգամ այցելել այս հայ վաճառատունը, որուն մէջ պիտի գտնեն նաեւ Կաղանդի առթիւ նորաձեւ նիւթեր, և մանաւանդ աղջկանց ու տղայոց նուիրուելու յարմար ամանորի խաղալիկներ և այլն։ 954 4—6

ՏՕՆԵՐՈՒ ԱՌԹԻՒ ԸՆԾԱՅՆԵՐ

ՀՆԴԿԱ-ՉԻՆԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պահչէ-Գաբու, Պոլիս, Ճէլալ պէյ խանի տակ Թիւ 8։

Զինուորական, Ճաբոնական եւ Հնդկաստանի զանազան տարրական

Անգլիական և Ֆրանսական արտադրութիւնք, ինչպէս զմելիներ, Հօտաւէտ նիւթեր, Նուրբ Ըմպելիներ, Շաքարեղէնք, Անգլիական պաքսիմատներ են.

ԷՐԷՆԳԻՒՂԻ ԳԻՆԻՆԵՐ

610 ԲԱՑԱՌԻԿ ԱՌԻԹ 7—10

ՈՐՈՇ ԳԻՆ

Յ. ՄԱՍՏԻՒՐՈՍԵԱՆ

ՄԵԾ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ 1853

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Թիւ 27 Ֆինճանճըլար Սթանպոլ

Թիւ 472 Մեծ փողոց Բերայ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ

Կ Ա Զ Մ

ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ ԳԵՂԵՑԻԿ ՓԱՐԱՒՈՐ

ԴՐԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅՔ

ՏՈՒՄԱՐՔ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ Ի ՀՐԱՄԱՆԻ

Տպագրութիւն

Այցետոմս, Հաշուեցոյց, Շրջաբերական, Հրաւիրագիր, Նամակագլուխ ևն. ևն. ևն.

☞ Յանձնարարութիւնք խնամով եւ փութով կը կատարուին:

ՏՈՔԹ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԵԱՆ

Գաւառաց մէջ շատ տարիներ քաղաքային բժշկութեան պաշտօնն յաջողապէս վարելէ յետոյ, այժմ կ. Պոլիս հաստատուած է, և իւր բնակարանն (Վ. Վլանկա, Ցանաց Ս. Թորոս եկեղեցւոյ կից,) հիւանդներ կ՚ընդունի ձրիապէս՝ չորեքշաբթի աղքատին հիւանդութեանց համար, և շաբաթ օր նուիրեր հիւանդութեանց համար, մինչև կէս օր. Վկայեալ աղքատ հիւանդաց վրայ վիրաբուժական գործողութիւններն ևս ձրի կը կատարէ։ Նմանապէս միւս օրերը մինչեւ կէս օր հիւանդ կ՚ընդունի, մասնաւորապէս ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնք, մանկաբարձութիւն, և վիրաբուժական գործողութիւնք.—քարանձնութիւն, խեղաթիւրութիւն, լուսանուտութիւն, ևն. որոց վրայ յատուկ փորձառութիւն ունի։

768 12—20

ԴԵՂԱԳՈՐԾ

ՊՕՂՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ՉԱԼԸԳԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յարգոյ յաճախորդաց, թէ իւր դեղարանն՝ որ կը գտնուէր ի Պաղչէ-Գափու Համիտիյէ փողոց Թիւ 38, փոխադրուած է գիմացի կարգը 21 Թիւ, ուր ըստ առաջնոյն, կը գտնուի ամեն օր, բացի ուրբաթ և կիւրակէէ, Տօքթ. Արիսթիդի պէյ։ 967 6—10

ԴԵՂՕՐԱՅՔ ԹԱՐՄ ԵՒ ԱԺԱՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ՔՕՄԱՆՍ ՏԸ ՐԱՅԹԸՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վըկայեալ Ամսդերտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Չարշի փողոց, Թիւ 80։ Հիւանդները կ՚ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ Եւրոպացւոց. երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 905

ԱԶԴ

ՏՈՔԹ. ԳԱԲՐԻԷԼ ՀԻՔՄԵԱՆ

Որ Ամերիկայէն նոր վերադարձած է մայրաքաղաքս, շաբաթը երեք անգամ, երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 6 էն 10 կը գտնուի Ակիւբեան դեղարանն, ի Պոլիս մեծ մաքսի դէմ։ Տօքթօրը կը խնամէ ամեն տեսակ հիւանդութիւններ և մասնաւորապէս ափրոտիգեան ախտերը։ Միւս օրերը կը գտնուի մի և նոյն ժամերուն իւր տունն ի Բերա Թէփէ-Պաշը Թիւ 8։ 864 26—27

ՏՕՔԹԷՕՐ Տ. ՊԱՊԱՁԵԱՆ

Մանկաբարձ եւ մասնագէտ բժիշկ կանանց տղայոց եւ ծննդական գործարանաց վերաբերեալ ամեն տեսակ հիւանդութեանց, որ ի Փարիզ կատարելագործած է իւր արհեստն, հաստատուած է Բերա, Պլօ-յիք Բարմաք Գաբու 5 Թիւ տունը, ամեն օր կէս օրէն մինչեւ երեկոյ հիւանդ կ՚ընդունի, ուր չորեքշաբթի օրեր ձրիապէս կը դարմանէ. Նաեւ ըստ առաջնոյն առաւօտները Գասըմ գիւղ իւր բնակարանը կը գտնուի։ 834 22—25

ԻԼԱՆ

ՓԱԳԸ ՍԱՐԱՅԻՒՐԻ

Պէյազ քէնար կէվէր չուհասը իքի պին եւզ էլլի մէթրօ պէհհէրի էլլի իքի ղրուշ։

Կիւվէզ չուհա իքի պին մէթրօ պէհհէրի եիրմի ալթը ղրուշ։

Ավլօխաքեարի կիւվէզ եւրն դալըթան իքի եւզ պին մէթրօ. պէհհէրի օն փարա։

Ավլօխաքեարի եէշիլ եւրն դալըթան եիրմի պէշ պին մէթրօ. պէհհէրի օն փարա։

Պէյդօղ դալէվրախանէսինտէ մէվճուտ օլուպ ֆիրուխթ օլունաճագ պէշ նէվ մալըմ էլ միգտար քէօսէլէ վէ սաիրէ փարչալարը։

Եւլպէսէ անպարը իչուն միւպայեա օլունաճագ տեօրթ գալէմ էշեա իլէ ֆիրուխթ օլունաճագ քէօսէլէ փարչալարընըն քեանունի եվվէլին եիրմի եէտինճի կիւնիւ գարարը գաթիլէրի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ սաթըճընէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

25 քեանունի եվվէլ 1889 936

Նօ. 29 2—2

50 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

0 Գրուասան, 94, Եւրոպական Գալըրրըմ, Վոյվոտայի դիմաց

Ձմրան համար արանց եւ տղայոց վերարկուներու և զգեստներու ահագին մթերք, 50 % տարբերութեամբ ուրիշ խանութներէն։

	Ղրշ.
Ձմրան գծաւոր բանդալօն. ընտիր ձեւ և կարուածք	45
Պատրաստ Ռօպ տը շամպըր, արտասովոր գին	90
Պաշտօնական զգեստ, ռըտէնկոտ, բանդալօն և ժիլէ՝ Սրտանի կերպասէ	220
Բուն Թիֆթիքէ բալդօ, ամբողջ բուրդ, մինչեւ հիմա չտեսնուած գին	210
Գասդօր բալդօ մէջը ասդէն կամ Ֆլանէլ, Սրտանի կերպաս, չլսուած գին	170
Ֆրիզէ բալդօ ամբողջ բուրդ, աքանչելի ձեւ	160
Բոյըրին բալդօ գեղեցիկ շըվիօտէ, ամբողջ բուրդ, ոչինչ գին	120
Էլպէօֆի կերպասէ բանդալօն ամբողջ բուրդ	60
Ռուպէի կերպասէ բանդալօն շատ վայելչաձեւ	70
Ձմրան բալդօ, մէջը Ֆլանէլ, ամբողջ բուրդ	115

Ահագին մթերք տիկնանց և օրիորդաց վերարկուներու և մէկնոցներու։—Գրուասան վաճառատունը նոր միջոցներ ձեռք առած է, որով կարող է գաւառներն ալ ղրկել խնդրուած ապրանքները. (211)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 — „ՖԻՆԻՔՍ" — Հիմնեալ ի Լոնտրա յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրներն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն:

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար: 31

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ սոսկ բագրերոյ, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն:

Հ. ՍՈՒՍԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սամաթլը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերև:

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888	» 4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » »	» 10,069,700

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոյա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակադնոք:

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՑՐԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ Ֆրանք 6,250,000 — Պահեստի դրամ Ֆրանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւաց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած Թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակադնօք: Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 43 լաւ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 Ֆրանք

Լիազօր Ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պաղչէ-Գափու, Խօճա-Խալիլ խան. 35

ԾԱՆՕԹ.—Տեարք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, փակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամեն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն:

THE CROWN PERFUMERY COMPANY

ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹՈՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ ԼՈՆՏՈՆԻ «ԹԱԳ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այս գպացութիւններս շատ ծանօթ են, և անբաղդատելի են իրը բուրման տևողութեան և ազնուութեան: Աւստրիա անոնցմէ մէկ քանիին անունները.

ԹԵՆԻՍ ՎՈՒՔՍ (Թենիսի փունջ)	ՄԱԹՈՒԼԻԱ
ՎԻՈՒՐ ՎԻՕԼԷԹ (Մանիշակ)	ԶՈՒՐԻ ԳԼԵՊ
ԼԻԼԻ ՕՖ ԹԸ ՎԱԼԷՅ (Հովտի շուշան)	ԼԸ ՓՈՒՔԷ
ՀՈՒԱՅԹ ՐՕԶ (Ճերմակ վարդ)	ՊԻՐԶԱՔԵԼԼԱ
ԴՐԻԹ ԼՅԿԻ ՊԼԱՍՍԱՄ	ԻԼԱՆ ԻԼԱՆ
ՀՈՒԱՅԹ ՀԷԼԻՈԹՐՈՓ	ՕՐԻԲՐՈՆԱՏՕ
ՔԼԱԲ ԲՈՒՔԷԹ	

Այս և ասոնցմէ զատ շատ հոտաւէտ ջուրեր՝ մեծ հաջող համբաւ են ըստացած, իրենց նրբութեան և բուրմանց զմայլելի մէջ իրենց համին փափկութեան և տևողութեան համար:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼԱՒԷՆԴԵՐ ՍԱԼԹՍ (ԳՐՈՒՆՆ ՋՈՒՐ): ՕՐԱԼԻՆ ԳՈՐԾ ԴԵՏԻԻ ՀԱՄՈՐ: Այս փոշին յանձնուած է ...

[illegible]

Նահանգներէն զրկուելու համար, պէտք է գրել միայն Կ. Պոլսոյ միակ գործակալին ԵՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

231 Անգլիական ընդհանուր մթերանոց
Թիւ 95 և 97, Եկեղեցի Գալաթիոյ, Թրամուէյին կայարանին մօտ, Վոյվոտայի պահականոցին կից:

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱՅՐՍԱՈՒՆ տարուընէ աւելի յաջողութիւն կը յանձնարարէ զինք ի բուժումն հարբուխի, հազի, բրոնխիտ, յօդացաւ, ցաւերու, վէրքերու կողերու ... Կը ծախուի բոլոր դեղարանաց մէջ: (փնտռել մեր ստորագրութիւնը) 695

ԿԵԱՆՔ, ԱՃՈՒՄ և ԳԵՂ. ՄԱԶԵՐՈՒ՝

ՄԻԼՐՕԶ

ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԻԱԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ

Նրապէս իրենց առջի Թարմ գոյնին կը դարձնէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը. Կը դադրեցնէ անոնց Թափիլը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացնէ Թեփը, ու մազերուն նոր կեանք, աճում, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ: Կը վաճառուի երկու չափով մեծ շիշերու մէջ:

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եորք:

Կը վաճառուի ... 433 ... 93 և 97 ... 77 ... 51 ... 163 ... 428: 61

HUILE DE FOIE DE MORUE
BRUNE-CLAIRE
DU Dr DE JONGH

ԱՍՊԵՏ ԳԵԼՊԻՈՑ ԼՊՈՒԼՏ ԳԵՏՈՒՆՏՇԱՆԻՆ, ԱՍՊԵՏ ՊԱՏՈՒՈՑ ԼԵԳԷՈՆԻ ՍՊԱՑ ԽՏԱԼԻՈՑ Ս. ՄՈՐԻՍ ԵՒ ԼԱԶԱՐ ԳԵՏՈՒՆՏՇԱՆԻՆ

Ձուկի իւղ բնական . դիւրաւ կը խմուի եւ կը մարսուի

Դիւրադանդատելի գեր ի վեր ամրան կամ բաղդատել իւղերին

Բժշկական անհատական յանձնարարեալ ամենէն նշանաւոր բժիշկներէն

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԶԴՈՒԹԻՒՆ

Ը դդեմ թոքախտի, կուրծքի և կոկորդի հիւանդութեանց

Ընդհանուր տկարութեան, մանկանց ճգաձգութեան 697

Հիւծման, և բոլոր խոլային հիւանդութեանց

ԺՕՆՍ և ԸՆԿ. ԱՆՍԱՐ, ՀԱՐՖՈՐՏ և ԸՆԿ., 210, Հայ Հոլլորն, Լոնտոն:

Կը գտնուի ամէն երկրաց բոլոր լաւ դեղատանց մէջ

Ի Կ. Պոլիս մեծաքանակ կը վաճառուի ի ԳԵՂԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆ ՀԱՆԲԱՅԻՆ ՋՐԵՐՈՒ ԵՒ ՄԱՄԱՆՈՐ ԴԵՂԵՐՈՒ, Վոյվոտա փողոց, 54, 56 և 58, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս—Փոքրաքանակ կը վաճառուի դեղատանց մեծ մասին մէջ:

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ՖՈՍՖՈԴԻՆ ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերջին յիսուն եւ հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւնները, անզգամութիւն, քնատութիւն, զառանցում, առնական կարողութեան վատնում կորուստ, ջիղաջղային, գործարանական խանգարումներ:

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց ..., արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւն եւ ապառումը. կը առաջացնէ կենսական ույժերու որ եւ է կորուստ որ յառաջ եկած է որ եւ է պատճառէ:

Ջղային տկարութեան եւ սոտր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական և մնայուն է. Մելամաղձութեան զգացումներն եւ տխրամիտ կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈՔԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈԴԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գործունէութիւն կ'ստեղծէ ...

[illegible]

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններէն: Տոքթոր Լալորի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մեն շիշերուն մէջ որք բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն ուր բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England [illegible] փորագրուած: Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր:

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,

79 Մ. ԵՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյին, 95 եւ 97:

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՐԵՐՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԵՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօսլեններ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ դուլպաներ, Թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ:

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ:

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ: Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին:

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարժէքը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրոշմով զրկուի:

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը: 86

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

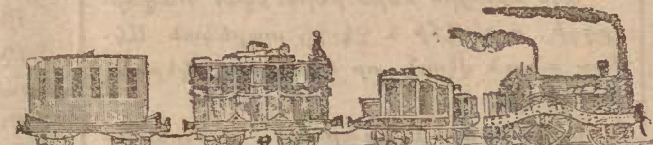

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱՑ

ԳԻԾ Կ. ՊՈԼԻՍ—ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՊԷԼՕՎԱ

Կառախումբ Կ. Պոլսէն մեկնող	Թ. 2	Թ. 4	Թ. 52
	Երեկոյ ժ. վ.	Երեկոյ ժ. վ.	Առ. ժ. վ.
Կ. Պոլիս ... մեկնում	7 20	8 15	7 50
Գում-գաբու			8 8
Եետի-գուլէ			8 22
Մագրի-գիւղ			8 39
Այաստեֆանոս			8 52
Քիւչիւք-Չէքմէճէ			9 4
Սբարթա-գուլէ			9 43
Համբէքէօյ		9 46	10 15
Չաթալճա			10 55
Գապաքճէ	9 50	10 46	11 33
Սինէքլի			12 51
Չէրքէզքէօյ ժամանում		12 02	1 33
Չէրքէզքէօյ մեկնում		12 04	1 53
Չորլու	11 50	12 47	2 47
Մուրաթլը—Քէօրբէյի			3 37
Սէյիտլէր—Չիֆթլիք			4 7
Լիւլէ—Պուրկազ		2 19	4 47
	Էշ. ուր		
Պապա—Էսկի	1 55	2 51	5 31
Բապլը—քէօյ			6 11
Ուզուն—Քէօբրիւ		3 37	6 38
Գուլէլի—Պուրկազ		4 15	7 32
Ուրլի			7 57
Ադրիանուպոլիս ... ժմ.	4 14	5 09	8 44
			Երեկոյ
			Կառախ. Թ. 122 Առ. օր.
Ադրիանուպոլիս ... մկ.	4 19	5 19	7 25
Գատըքէօյ			8 5
Մուսթաֆա փաշա ժմ.	5 15	6 15	8 43
Մուսթաֆա փաշա մկ.	5 20	6 30	9 3
Հարմանլը ժմ.	6 4	7 12	10 3
Հարմանլը մկ.	6 9	7 27	10 23
Թըրնովա-Սէմէնլի ժամ.		7 51	10 55
			Կառախ. Թ. 124
			Առաւ.
Թըրնովա—Սէմէնլի մկ.		8 01	11 15
Գայաճըք—Հասքէօյ		8 38	12 10
Եէնի—Մահալլէ		9 27	1 21
Բաքաճըք	8 32	9 53	2 9
Գաթունիցա—Սթանիմաքա		10 20	2 46
Փիլիպէ ժամ.	9 21	10 43	3 11
Փիլիպէ մեկ.	9 31	11 2	3 31
Թաթար Բազարճըք		11 58	4 54
Սարամպէյ		12 21	5 25
Պէլօվա ժամ.	11 10	12 43	
	Առաւ.	Երեկոյ	Երեկոյ
Սոֆիա ժամ.	3 18	4 19	
Նիշ	9 20		
	Կէսօր		
Պէլկրատ	2 45		
Պուտափէշտ	10 05	1 25	
Վիեննա	8 15	7 15	
	Կէսօր		
Սկիւպ		12 40	
Սէլանիկ		9 35	

Կառախումբ Կ. Պոլիս եկող	Արեւ. ճեպն. Թ. 1	Կառ. ճամբ. Թ. 3 Առ. օր	Կառ. խառն. Թ. 123
	ժ. վ. Էշ. ուր	ժ. վ.	ժ. վ.
Սէլանիկ ... մեկնում		6 00	
Սկիւպ		2 55	
Վիեննա	8 25	8 00	
	Էշ. ուր		
Պուտափէշտ	2 35	2 40	
Պէլկրատ	9 30		
Նիշ	3 30		
Սոֆիա	9 00	12 16	
	Էշ. ուր Առաւ.	Երեկոյ	Առաւ.
Պէլօվա մեկ.	12 40	3 57	
Սարամպէյ		4 15	6 15
Թաթար Բազարճըք		4 42	6 58
Փիլիպէ ժամ.	2 12	5 35	8 05
Փիլիպէ մեկ.	2 17	6 00	8 29
Գաթունիցա—Սթանիմաքա		6 21	9 00
Բաքաճըք	3 08	6 47	9 52
Եէնի Մահալլէ		7 12	10 36
Գայաճըք—Հասքէօյ		8 1	12 00
Թըրնովա-Սէմէնլի ժամ.	4 55	8 33	12 44
			Երեկոյ
			Կառ. խառն. Թ. 121 Առ. օր Բացի կիր. է
			Երեկոյ
Թըրնովա—Սէմէնլի մեկ.	5 00	8 42	1 05
Հարմանլը ժամ.	5 24	9 06	1 38
Հարմանլը մեկ.	5 29	9 21	1 53
Մուսթաֆա-փաշա ժմ.	6 10	10 02	2 52
Մուսթաֆա-փաշա մեկ.	6 15	10 17	3 16
Գատըքէօյ			3 53
Ադրիանուպոլիս ... ժամ.	7 09	11 15	4 30
			Երեկոյ
			Կառ. խառն. Թ. 51 Առ. օր
			Առաւ.
Ադրիանուպոլիս ... մեկ.	7 14	11 25	6 25
Ուրլի			7 13
Գուլէլի—Պուր. (Պիւֆէ)		12 19	7 25
Ուզուն—Քէօբրիւ		12 58	8 55
Բապլը—Քէօյ			9 35
Պապա—Էսկի	9 36	1 50	10 24
Լիւլէ—Պուրկազ		2 18	11 00
Սէյիտլէր—Չիֆթլիք			11 36
Մուրաթլը—Քէօրբէյի			12 12
Չորլու		3 48	1 09
Չէրքէզքէօյ ժամ.	12 12	4 25	1 53
Չէրքէզքէօյ մեկ.	12 17	4 50	2 13
Սինէքլի			3 03
Գապաքճէ			3 35
Չաթալճա	1 57	6 11	4 27
Համբէքէօյ		6 47	5 18
Սբարթա—գուլէ			5 42
Քիւչիւք—Չէքմէճէ			6 15
Այաստեֆանոս			6 27
Մագրի—գիւղ			6 42
Եետի—գուլէ			7 00
Գում—Գաբու			7 11
Կ. Պոլիս (Պիւֆէ) ժմ.	4	8 15	7 20
	Երեկոյ	Առաւ.	Երեկոյ

ԳԻԾ ՍԷԼԱՆԻԿ—ԻՒՍՔԻՒՊ—ՄԻԹՐՈՎԻՑԱ

Կառխմբ. Թ. 512/522 Սէլանիկէն ամեն օր	Առաւ. ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 523 Վիեննայէն ամեն օր	ժ. վ.
Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... մեկ.	6 00	Վիեննա մեկ.	8 00
Թօփսին	6 30	Պուտափէշտ	2 40
Կարասուլու	7 10	Պէլկրատ	10 53
Քարասուլը	7 31	Նիշ	5 50
Կիւմէնճէ	7 41		Առաւ.
Կէօրկէլի	8 17	Ուսքիւպ ... մեկ.	10 40
Միրօվչէ	8 51	Պուգանօվչէ	10 55
Սթրումիցա	9 00	Պուգօյեչէ	11 23
Տէմիրգափու (Պիւֆէ) ժմ.	9 32	Բրէշօվօ	11 40
Տէմիրգափու (Պիւֆէ) մկ.	9 42	Թապանօվչէ	12 03
Քրիվօլագ	10 27	Գումանօվօ	12 37
Վէլէզիանօ—Կրատսկօ	11 06	Հաճիլար	1 13
Քէօբրիւլիւ ժմ.	11 53	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) մեկ.	1 49
Քէօբրիւլիւ մկ.	12 03	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ժմ.	2 01
Զէլէնիկօ	12 51	Զէլէնիկօ	2 37
Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ժամ.	1 27	Քէօբրիւլիւ ժմ.	3 20
Իւսքիւպ (Պիւֆէ) մեկ.	1 49	Քէօբրիւլիւ մկ.	3 30
Հաճիլար	2 29	Վէլէզիանօ—Կրատսկօ	4 20
Գումանօվօ	3 22	Քրիվօլագ	5 03
Թապանօվչէ	3 53	Տէմիրգափու (Պիւֆէ) ժմ.	5 37
Բրէշօվօ	4 21	Տէմիրգափու (Պիւֆէ) մկ.	5 52
Պուգօյեչէ	4 33	Սթրումիցա	6 26
Պուգանօվչէ	4 57	Միրօվչէ	6 55
Ուսքիւպ ժամ.	5 10	Կէօրկէլի	7 19
	Երեկոյ	Կիւմէնճէ	7 31
Նիշ ժամ	9 40	Քարասուլը	8 01
Պէլկրատ	4 48	Կարասուլու	8 24
Պուտափէշտ	1 23	Թօփսին	9 01
Վիեննա	7 15	Սէլանիկ (Պիւֆէ) ... ժմ.	9 35
			Երեկոյ

ԳԻԾ ԻՒՍՔԻՒՊ—ՄԻԹՐՈՎԻՑԱ

Կառախումբ Թ. 622 Իւսքիւպէն բշ. դշ. ուր.	Առաւ. ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 621 Միթրովիցայէն դշ. եշ. շբ.	Առաւ. ժ. վ.
Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ... մեկ.	7 40	Միթրովիցա (Պիւֆէ) մկ.	7 25
Էլէշան	8 47	Վուչիթըն	7 47
Քաչանիկ	9 42	Բրիշթինա	8 41
Ֆէրիզովիչ	10 52	Լիփիան	9 36
Լիփիան	11 45	Ֆէրիզովիչ	10 37
Բրիշթինա	12 37	Քաչանիկ	11 24
Վուչիթըն	1 23	Էլէշան	12 01
Միթրովիցա (Պիւֆէ) ժմ.	1 40	Իւսքիւպ (Պիւֆէ) ... ժմ.	12 54
	Երեկոյ		Երեկոյ

ԹԸՐՆՕՎԱ—ՍԷՄԷՆԼԻ—ԵԱՄՊՕԼՈՒ

Կառախումբ Թ. 322 Բշ. Դշ. Ուր.	ժ. վ.	Կառախումբ Թ. 321 Գշ. Եշ. Շբ.	ժ. վ. Առաւ.
Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ		Եամպօլու ... մեկ.	6 06
	12 44	Ալիփաշա—Քէրմանլը	7 13
Սարամպէյէն ժմ.	10 55	Եէնի—Զաղրա	8 09
Ադրիանուպոլսէն ժմ.		Քաւաք—Մահալլէսի	9 12
	Երեկոյ	Գարապունար	10 12
Թըրնովա—Սէմէնլի մեկ.	1 15	Թըրնովա—Սէմէնլի ժամ.	10 46
Գարապունար	2 00		Առաւ.
Քաւաք—Մահալլէսի	3 05	Հաղորդակցութիւն գլխաւոր գծին կառախմբոց հետ	
Եէնի—Զաղրա	4 15		
Ալիփաշա—Քէրմանլը	5 10	Ադրիանուպոլսոյ համար մեկ.	1 03
Եամպօլու ... ժամ.	6 00	Սարամպէյի համար մկ.	11 15

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ—ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ

Կառախումբ Թ. 222 Գշ. Եշ. Շբ.	ժ. վ. Երեկոյ	Կառախումբ Թ. 221 Բշ. Դշ. Ուր.	ժ. վ. Առաւ.
Տէտէ—Աղաճ ... մեկ.	1 15	Ա. Պոլիս ... մեկ.	5 30
Ֆէրրէ	2 28	Ուրլի ... »	6 25
Պիթիքլի	3 28	Գուլէլի—Պուրկազ մեկ.	7 20
Սուֆլի	4 31	Տիմէթօգա	7 55
Տիմիթօգա	5 38	Սուֆլի	9 07
Գուլէլի—Պուրկազ	6 19	Պիթիքլի	10 00
Ուրլի ... »	6 46	Ֆէրրէ	11 01
Ա. Պոլիս ... ժմ.	7 40	Տէտէ—Աղաճ ... ժամ.	12 00
	Երեկոյ		Կէսօր

Ստորագծեալ վայրկեանները գիշերուան ժամեր կը նշանակեն սկսելով երեկոյեան 6էն մինչև առաւօտեան ժ. 5 59 (Ը. Ն.) 196

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Ց. ԻՍԱՀՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլալ-խանպէյ խատ կը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իր հաստատութենէն ի վեր իր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակը, թէ գաւառներու մէջ և թէ յատուկ խիստ շատ յաճախորդներ գոհ ըրած է.

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆԵՐ ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ 949

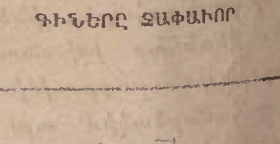

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլէ և Բոյլ ...

Բարիզ Լիոն-Միջերկրեայ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 300 ֆրանք

Բ. » 220 »

[illegible]

Նաւորդէք, ուղեւորութեան և տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալն ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՍՍԷԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւմ Մահմուտ փողոց, Թիւ 14

371

Արտօնատէր Ս. ՍԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ